

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 26.—
za en mesec . . . 2.—20
za Nemčijo celoletno . . . 29.—
za ostalo inozemstvo . . . 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . 2.—
V upravljanju mesečno . . . 1.—80

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . K 7.—
za Nemčijo celoletno . . . 9.—
za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna poltivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

za enkrat . . . po 3) v
za dva- in večkrat . . . 25.,
pri večjih naročilih primeren
popust po dogovoru.

Poslano:

Enostolpna poltivrsta po 60 vin.

Izhaja vsak dan izvenem nedelje in praznike, ob 5. uri pop.

Redna letna priloga vzni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nebrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
ročne uravnave avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Mi in Italija po vojni.

Italijanska zgodovina zadnjih desetletij je zgodovina nezvestobe, licemerstva in brezsrčnosti. Osnovno pravno načelo v ljudskem pravu, ki sloni na temelju enakopravnosti neodvisnih držav, je obveznost državnih pogodb za vse države, ki so sklenile pogodbo, ne glede na njihovo velikost in moč. Italija pa se smatra liki Angleška, dolžna držati se državnih pogodb, dokler kaže nji.

Nočemo se tu ozirati na način boja pri sovražnih državah, ki bije že sam na sebi v obraz vsem pogodbam in vsem zahtevam človečnosti. Zakaj v pojmovanju, v smotrih in pomočih vojne Italija nikoli ni bila izbirčna in se nikoli ni držala pravil in določil ljudskega prava. Ugrabljenje Beneške palače, ugrabljenje premičnega in nepremičnega imetja avstro-ogrskih državljanov, nevredno ravnanje s civilnimi in nezaslišano z vojnimi ujetniki, to so le migljaji o sramotnem vedenju Italije v tej vojni. Kakor poroča dne 8. t. m. »Corriere della Sera«, se pripravljajo Italijani, ločiti ujetnike italijanske, rusinske in slovanske narodnosti, da jim bodo lažje pridigovali in usajali sovraštvo do monarhije. S temi bodo ravнали bolje, človečnejše, druge bodo rabili za najtežja dela.

Kako naj se vedemo v takih okolnostih mi napram Italiji? Pred vsem se moramo upirati sentimentalnim nagnjenjem, da bi kmalu po vojni sklopili z Italijo prijateljsko razmerje. To ne bi bilo dostojanstveno za Avstro-Ogrsko. Ne smemo pozabiti in mlademu naraščanju moramo globoko ucepiti za vse čase, da je Italija snela vojno s kljuko le iz pohlepnosti po deželah in nizke sebičnosti ter se zaklela, da z drugimi državami vred uniči monarhijo in uduši avstrijsko misel.

Tudi Italija bo nadaljevala po vojni s srdom in sovraštvom proti nam. Vračati je treba hudo s hudim. Kar najdalje proč od nje!

Naše trgovske hiše in banke bi se morale oprostiti vsake zveze z Italijo v trgovini in denarnem prometu. Onemogočiti se mora naseljenje italijanskih lesnih trgovcev, ki izrabljajo naše domače prebivalstvo ter se bogate ob naši potrpežljivosti.

Narodno-pravne pogodbe z Italijo naj se sklepajo le v skrajni sili. Kadar je treba, jih Italijani itak ne drže.

Italijanskih vojaških in mornariških atašeev in enakih oficijelnih ogleduhov ne sprejemajmo v državo! Ali nam še ni dosti zloglasni Nobile degli Alberici? Konzulom in poslanikom pa bi se moralo skrbno gledati na prste in nadzorovati njihovo delovanje. Posebno na piki bi morali imeti do-

pisnike italijanskih listov. Da bi tujezemski časnikarji imeli pri nas odlična mesta, se ne sme dogajati več. Večinoma vsi so podrejeni organi italijanskim poverjenim oficijelnim ogleduhom.

Vsesplošno vedenje naše monarhije napram Italiji mora biti skrajna nezaupnost. Ne smemo se dati prevarjati prijaznemu in laskavemu vedenju Italijanov, kar se je tako rado dogajalo pred vojno. Imejmo pred očmi baš italijanski star pregovor, ki pravi: »Zaupanje je lepo, nezaupanje še lepše.«

To je glas iz nemških vojaških krogov. Pisano je to tudi za naše državnike.

Oklic c. kr. kmetijske družbe kranjske kmetovalcem.

C. kr. kmetijska družba kranjska je izdala naslednji oklic:

Kmetovalci!

Naše hrabre armade na bojiščih in vse prebivalstvo nujno potrebujejo

moke in kruha, ter mleka, masti in mesa.

Sveta domorodna in častna dolžnost vseh kmetovalcev je, dobrovoljno pomagati, kolikor le mogoče, da bo prebivalstvo cele države zadostno in pravočasno preskrbljevano z najvažnejšimi živili.

Vse pridelano žito je takoj omlati in v jesenski obdelovanje je pravočasno in v polni meri izvršiti, da se ne posreči zločinski načrt naših sovražnikov nas izstradati, in mi potem z vso pravico in ponosom slavimo zmago kmetškega dela nad sovražno nakano.

Tudi vse druge kmetijske pridelke, zlasti pa mleko, mast in klavno živino, ki jih količkaj morete utrpeti, morate prinesiti na prodaj z ozirom na velike domorodne narod.-gospodarske dolžnosti; ne da bi kaj prikrivali in ne da bi se udeleževali gnusnega navijanja cen napram onim slojem prebivalstva, ki ničesar ne prideluje, ki z največjim naporom zmaguje težka bremena vojne in ki morajo trpeti lakoto, če ne dobe živil po primernih cenah.

C. kr. kmetijska družba se z vso vnemo poteguje za primerne cene kmetijskim pridelkom, njih višina je vsak čas razmeram primerna in vsako prekoračenje teh cen pomaga sovražnikom, zato je vsak navijalec cen izdajalec domovine. Kmetijska družba se samooobsebi umevno popolnoma zanese na nošteno ravnanje svojih udov in jih nujno prosi, da vplivajo na tiste kmetoval-

ce, ki so izjeme in ki navijajo cene; ti niso samo zločinci, ampak tudi naši škodljivci, ker nam kradejo čast in lahko privedejo vlado do skrajnega koraka, da vsem kmetovalcem brez izjeme vse zaseže in odvzame ter bodo tudi kmetovalci potem dobivali svojo hrano sproti na razne nakaznice.

To bodi naša vojna dolžnost v zaletju težko se boreče armade, ki nas brani s svojo krvjo pred upadom sovražnika in pred opustošenjem naših domov in našega polja!

Kmetovalci! C. kr. kmetijska družba, ki izda ta oklic na Vas, se je skozi 150 let postavljala na čelo svojega kmetijskega gibanja v deželi, in sicer smoteno v največjo Vašo korist, zato si prisvaja pravico zahtevati od Vas, da čujete in upoštevate ta njen oklic sedaj, ko se gre za svete koristi naše ljube habsburške domovine, da, ko se celo gre, če naj ostane ali ne.

Le, če čujete klic kmetijske družbe in se ravnate po njem, bo mogoče, sklicevaje se na Vašo požrtvovalnost v težkih časih, tudi v bodoči dobi miru, zmagovito se potegovati za Vaše koristi, če bo mogoče trditi

Avstrija je zmagala s kmetiskim delom!

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Častni dnevi mariborskega 47. pešpolka.

29., 30. in 31. maj so bili častni dnevi za junaški mariborski domači polk, za pešpolk št. 47. V teh dnevih je vzel polk z naskokom visoko planoto »Sette Comuni«; to delo se mora tembolj ceniti, ker je moral domači pešpolk, vrnivši se iz težkih in zmagoslavnih bojev, premagati skoro nepremagljive naravne ovire in se nato boriti z elitnimi italijanskimi polki, z grenadirsko brigado. Italijanska elita nasproti štajerski eliti — Štajerci so ostali zmagovalci v teh težkih, tridih bojih! Polk se je nahajal od 19. maja v boju, predno je došel na to stran kotline Assa, ki je ločila naše 47. od visoke planote »sedmih občin«; sedaj je prišlo povelje, da naj napredujejo proti kotlini Assa, preplezajo enostranske stene in nato vzamejo visoko planoto. Kako težka je bila prva naloga, kako nemogoče se je zdelo to izvršiti. Kotlina Assa se razteza zelo globoko v ozemlje, katero obdajajo skoro navpične stene. Te strme stene je mogoče prekoračiti le po treh ozkih stezah. Na drugi strani teh obronkov več kilometrov dolge kotline se širi visoka planota »sedmih občin« s številnimi višinami, ki so se morale kot vsa podobna

utrjena opirališča in utrdbe osvojiti. Dne 29. maja sta plezala 1. in 3. bataljon po stenah te kotline; na robu visoke planote so se nahajale italijanske poljske straže s strojnimi puškami, ki so zapirale steze in mogle onemogočiti vsako približanje. Te poljske straže smo spretno obšli in vsled tega se je posrečilo brez izgub doseči rob visoke planote. Na visoki planoti je prišlo nato do vročih bojev. Namesto onih, že prej potolčenih italijanskih čet, ki so na svojem begu izpraznile visoko planoto sedmih občin, je poslal tjejak Cadorna italijansko elitno četo, grenadirsko brigado. Italijani so vse postojanke močno utrdili, betonirano opirališča pa ogradili z osem do desetkratno močno ograjo. Tri dni so trajali na tej visoki planoti težki, vroči boji, v katere je posegla tudi naša artiljerija; oskrbovanje naših čet je v teh dnevih izostalo, tudi dovoz streliiva, ker je peljala cesta, po kateri je bil mogoč dovoz, čez sovražno ozemlje pri Interotto. Ali kljub temu je ostalo moštvo samozavestno. Opirališča in vasi so padle večinoma v ročnem pobilžnjem boju v naše roke, tako iz generalštabnih poročil že znana oklopna utrdba Punta Corbin, Monte Cengio, Belmonte, kraji Conca, Tresche, Fondi, Ponega itd. Kako silno se je borila italijanska elitna četa, se more spoznati iz sledečega primera: Neki italijanski poročnik je bil obkoljen, ali kljub zahtevam se ni hotel udati, dokler ga ni nekdo potolkel s puškinim kopitom. Ko se je približal k njemu neki sanitetni podčastnik, da ga obveže, pograbi na tleh ležeči težko ranjen poročnik kamen in ga vrže v sanitetnega četovodjo.

O junaštvu sedeminštiridesetih v teh trodnevni bojih bi se mogle napisati cele knjige. Med drugim naj se omeni, da je junaški stotnik Oton Gr. s pol bataljona oprostil s spretnim sunkom od strani neki naš bataljon, ki je bil obkoljen na Monte Cengio. Tu se je posebno odlikoval rezervni poročnik Rudolf G., ki je brez povelja naskočil s svojo stotnijo. Stotnik Gr. je prejel za to svoje delo red železne krone 3. vrste z vojno dekoracijo, poročnik G. (takrat praporščak) pa zlato hrabrostno svetinjo.

Po tridnevni bojih je bila planota v naših rokah in italijanska elitna četa je imela zelo težke krvave izgube. Pobegli italijanski vojaki so pripovedovali, da je preostalo od cele grenadske brigade le 500 mož. Naši sedeminštirideseti so pa imeli primeroma le malo izgub, kar pomeni, kako sijajno in izvrstno da je bilo vodstvo. Na to svojo

LISTEK.

Tržaška pisma.

III.

13., 14., 15. oktobra 1916.

Enajsta ura.

Trst tih in miren in ozračje kamor se že ok, ko da je iz samega zlata: mesečina. Globoko pod menoj brli tuintam privita plinovka, ki služi bržčas le mušicam in vešam v zabavo in nima niti toliko ognja, da bi si ponočnice ožgale peruti. Včasih se zaleti v bližino netopir in kot bi se vstrašil, jo zavije v presekane loku: zdaj ga vidim, zdaj je spet izginil in se spet pojavil čisto ob meni, kot bi zgubljena duša hotela dobre besede, da jo umiri.

Mir, tiho. Vse je tako tajinstveno, da mislim na začarano mesto.

V zraku se je pojavila prhutanje. Od daleč nekod je prihajalo in vedno vedno bliže, dokler ni bilo prav blizu in sem poslušal velikanske kroge sove, ki je promenirala v zračnih prostorih. Očividno ji je začarano mesto ugajalo, ker gledala je nanj nič manj ko celo uro.

Ob uri duhov so vzrasle od nekod začreče tipalnice. Sova se je vstrašila in odprhutala tako kakor je prišla: vrnila se je v svoje duplo, ali pravzaprav škorenj, da v

njem odpočije in zasanja o začaranem mestu. —

Sovi se je moralo to celo noč, kar si jo je še privoščila v svojem gnezdu in cel dan do pete sanjati. Ko se je vzbudila, je začutila prazen želodec. Spomnila se je, da je videla prejšnjo noč neke onkraj velike vode velike zaloge, katerim je rekla magazini. Da bi se potolažila, je razpela svoje peruti in se dvignila na znano pot.

Prišla je.

Ni se mogla koj orientirati — sova, akor veste, ob belem dnevu slabo vidi, Valentin Stanič, ki ji je zapel pesem, pravi »sova dneva luč beži« — zato je krožila in krožila in napenjala oči in prhutala, da je vzbudila obče zanimanje.

Moj prijatelj dr. M. se je je vstrašil, dasiravno je lovec, ki je pred nedavnim baje na Jelovci do smrti ranil medveda, ki se je godrnjaje neznano kam izgubil. Menda se je bal, da bi ta čudni sovi-eksemplar utegnil kaj nepotrebnega napraviti in mu zamazati ne le klobuk temveč vse življenje. Stopil je v bližnjo vežo.

Prav je imel.

Skozi zrak je zašumelo in v razdalji petdesetih korakov je padel sovjin ekskrement. O škodi ni, da bi govoril. Lovec, ki drugače v tem revirju strelja zajce, si je privoščil za kratek čas sovo; prestrašila se je in v smrtnem strahu odprhutala. Iz

jeze, da ni v miru mogla nasititi — oziroma izprazniti — svojega želodca do poljubnosti ob skladiščih, je vzemirila v pravljenem vrtu začaranega gradu vojaka, ki se je čudil čudovitemu sovinnemu jajcu, ki je padlo predenj in se ni ubilo.

Vsekako zanimiva sova. Mogoče se dobi strokovnjak, ki nas ž njo pobližje v »Carnioli« seznanj.

Zadnjič sem omenil »Lavoratorov« članek, ki ga je prinesel 29. septembra v večerni izdaji. Razni listi so prinesli ekscerote, zasluži pa, da se ga prinese v celoti.

Povod članku je dala M. Gregoričeve »Lingua e Grammatica slovena«, o kateri je »Slovenec« že svoječasno poročal. Pod naslovom »Za poznavanje in umevanje« beremo:

»Lavoratore« je omenil te dni na kratko novo italijansko-slovensko slovnico mestne učiteljice Mare Gregorič, pohvalivši upravičeno njen diktatičen kriterij in praktičnost. Toda ta knjiga ni samo zelo dobra slovnica, temveč tudi pogumen poizkus zblizati in združiti obe narodnosti te dežele s skupnim delom vzgoje in kulture, z delom, ki ima predvsem v vidiku kulturni cilj dati poznati tem in onim, koliko dobrega in velikega je v življenju in zgodovini teh dveh narodnosti. Potreba medsebojnega poznanja in upoštevanja

mogoče ni bila nikdar tako aktualna, kot v tej tesni in težki zgodovinski uri. Prav v tem času kličejo razboljeni naobraženi duhovi celega sveta enoglasno po večjem poznavanju in nestranskem cenjenju idealov in kulturnih odnošajev posameznega naroda, da se tako pravičnejše in brez sovraštva razume njegovo življenje in hotenje in se tako izsledijo svetlo pot medsebojnega spoštovanja in medsebojne ljubezni.

Kulturni odnošaji med Slovenci in Italijani te dežele so bili le neprestana tekma hotenih in nehotenih nesporazumov, ljen in blodenj. Ti dve narodnosti, ki so si v svojih vsakdanjih odnošajih, kakor je dobro opomnil obžalovani sodrug Angelo Vivate, tako blizu, da stanujejo takorekoč v isti hiši, istem nadstropju, se poznajo po njih življenju in zgodovini manj — zdi se, da je paradokson, a ni — ko prebivalci Zelandije z ljudstvi do ekvatorja. Zda se ne splača iskati težkih in množestvenih vzrokov teh dejstev. Potreba je pa, oprostiti se za zmerom starih predsodkov in dobiti druge poti, da se popravi težke pogreške.

Zgodovina slovenske prošlosti in sedanjosti je res poučna in zanimiva. Zado- stuje opazovati trgovinski razvoj tega številno majhnega naroda, ki je dosegel kljub temu zavidanja vredno finančno moč, prilagodivši svojemu produktivnemu življenju

zmago morejo biti sedeminštirideseti ponosni in s ponosom smejo gledati na to svoje delo, ki so je izvršili na italijanskih tleh v čast Avstrije. — Priznanje ni izostalo. Armadni poveljnik je izrazil v dnevnem povelju »izbranim četam in izbranim podpoveljnikom za njihova sijajna dela« najtoplejšo zahvalo in polkovni poveljnik je slavil v polkovnem povelju v navdušenih besedah dela polka, kateri je od 19. maja zaplenil 23 topov večinoma težkega kalibra, veliko množino drugega vojnega materiala in ujel 10 častnikov in 1156 mož.

Odkritje sedmega dela sveta.

Šmentana reč; kako je to mogoče danes, ko je prebrskana vsa zemlja še pod ledom na tečajih. Pet delov sveta je, smo se učili, in ta nauk je bil temelj našemu zemljepisstvu.

Pa je bil kriv nauk. Zakaj pred pol-druhim desetletjem so pridružili starim pet delom še šesti del sveta: zemljo na južnem tečaju. Tam so našli namreč ogromno ozemlje z visokim alpskim gorovjem. Vsa razsežnost temu ozemlju sicer ni še znana, vendar utegne biti toliko kot Avstralija in ima pravico, da velja za šesti del sveta.

Odkritje te zemlje sicer ni povsem nepričakovano. Saj sta že stari in srednji vek bila prepričana, da se nahaja na jugu razsežno ozemlje. Tudi Ptolomej je omejil Indijski ocean na svoji karti s suho zemljo. Ko so našli v 17. veku Avstralijo, so mislili, da so našli to zemljo, čemur prča že ime, ki pomeni »južno« deželo. Še-le James Cook je našel, da je Avstralija mnogo manj razsežna, kakor jo je bil zaznamoval na jugu Ptolomej. A domneval je tudi on, da mora biti daleč na jugu doli še drug del sveta. Da bi ga odkril, je prijel tako daleč na jug, kot se nihče pred njim, a ker razen ledu in ledenih plasti ni našel nikakega sledu o zemlji, so izjavili za bajko staro izročilo.

Kasneje je našel Ross na jugu ognjenike, visoke kot Veliki Klek, a menili so, da so le posamezni otoki. A ko so h koncu 19. in v pričetku 20. stoletja našli vedno novih obal, ko so Scott, Shackleton, Amudsen in drugi prodirali vedno globlje v deželo in ugotovili ogromna gorovja, je bilo gotovo, da so odkrili šesti del sveta, sicer neobljuden, a vsaj tolik kot najmanjši do zdaj znani del.

In temu sledi sedaj že sedmi del. Popolnoma jasno še ni vse, a po različnih okoliščinah in odkritjih skoro gotovo. V malo letih bomo vedeli vse natančno, in če se potrdi, imeli bomo čudovito dejstvo, da se je bitje tega sedmega dela izračunalo, preden ga je uzrlo človeško oko, kakor se je izračunalo bitje planeta Neptuna in nekaterih prvin v kemiji.

Ameriški zemljepisec Haris je iz raznih okoliščin in pojavov, ki jih je opazil na obalah severnega Ledenege morja in katerih si matematično ni mogel spraviti v soglasje, ako bi se raztezalo med Beringovo cesto in tečajem le morje in malo otčja. Zato je trdil, da se mora severno Alaski raztezati razsežna celina in na podstavi znanih računov o pojavih v Lednem morju je izračunal celo velikost in lego ozemlja. Baš tako, kot je svojočasno Leverrier po nerednostih na poti Uranovem izračunal velikost in mesto neznanemu, od solca še bolj oddaljenemu planetu, ki so ga 23. septembra 1845 odprli na podstavi Leverrierove označbe skoro natančno na izračunanem mestu in ga imenovali Neptun. Po Harrijevih računih bi moral novi

del zemlje imeti obliko trapezovo z malo stranico na jugu. Iz južnoiztočnega kota trapezovega pa bi se morala raztezati velika zemeljska ožina daleč proti jugoztoku proti Bankovi zemlji.

Doslej se ti računi niso dali preizkusiti. Polarni raziskovalec Steffanson pa je pred kratkim našel nekaj gotovosti, ki se naslanjajo na Harrijeve račune.

Spomladi leta 1914 se je odpeljal Steffanson z Alaske v severno ozemlje. V juliju je dospel na otok Bankovo zemljo, na katerem 60 let ni bil nihče. Ledovje je prisililo raziskovalca, da je krenil namesto proti severozahodu, kakor nameravano, proti severovzhodu. Dospel je na površnost znan Patnikov otok in mu določil ploskovino. Pri tem delu je odkril njegov spremljevalec dne 18. junija 1915 na severovzhodu novo zemljo, na katero so mogli stopiti že dan kasneje pri 87° severne širine in 117° zahodne dolžine, nekaj stopinj juž-

neje in zahodneje kot so označevali računi Harrijevi.

Steffanson je preiskal okrog 180 km obal proti zahodu-jugu-zahodu, prodiral je tudi 10 km v notranost in ugotovil s 600 metrov visokega hriba tudi veliko razsežnost otokovo ter na severu in vzhodu kakih 100 km daleč še vrsto znanih gorskih vrhov.

To je vse, kar vemo sedaj, a Harrijev račun je mahoma zelo verjeten. Letos poleti se je napotil Steffanson iznova na to ozemlje, da bi dognal drugo poletje natančneje. In če bo v resnici odkril ozemlje v približno izračunani velikosti, kar je zelo verjetno, sta se zopet izkazali matematika in geografika. Mož, ki jo je izračunal prej nego videl, bi zaslužil, da se imenuje po njem. Če ne, naj bi se imenovala Borealijska (Severna zemlja) v nasprotju z Avstralijo (Južno zemljo).

Usoda grškega kralja visi na niti.

Demonstracije v Atenah proti ententi.

Milan, 18. oktobra. (K. u.) Listi poročajo iz Aten: Proti koncu pregledovanja mornarjev je kralj Konstantin nagovoril mornariške častnike: »Častitami Vam k zvestobi, s katero ste držali svojo prisego. Niste se dali zapeljati z obljubami moralnega in materijalnega plačila. Zahvaljujem se Vam in Vas zagotovem, da bom varoval vsakega, katerega si bo kdo drznil ogrožati.« Častniki so ploskali, nekateri so ihteli.

Potem, ko se je kralj s svojo družino med ovacijami odpeljal, je došlo do velikih ljudskih demonstracij s klicem: Živel kralj, proč s štirispornozumom! Ko se je zvečer raznesla vest, da se je v Pireju izkrcalo 1000 ententinih mornarjev in da je došlo 150 francoskih mornarjev z dvema strojnima puškama, da zasedejo atensko mestno gledališče, se je zbralo veliko ljudi na trgu pred gledališčem. Kmalu so zadoneli klici: Proč s štirispornozumom! Demonstranti so pričeli groziti, nakar je nastopila grška konjenica in mornarji. Z nasajenimi bajoneti so zasedli vojak izhode trga in prisilili ljudstvo, da ga je zapustilo. Demonstranti so šli na to z grško in ameriško zastavo na čelu med klici proti štirispornozumu pred ameriško poslanstvo. Množica je tu vprizorila ovacije, med tem ko je bila nasproti stoječa Venizelosa hiša poskodovana. Razširjena je bila vest, da bo kmalu došlo ameriško brodogradništvo. Ministrski svet je baje sklenil, da se novim odredbam štirispornozuma ne bo upiral in da se bo izognil vsakemu konfliktu. Številne patrulje grških vojakov hodijo po Atenah.

Lugano, 18. oktobra. »Corriere della Sera« poroča iz Aten 16. t. m. ob 11. uri ponoči: Ko je kralj končal s pregledovanjem mornarjev, se je zbrala dolga in gosta vrsta demonstrantov, na čelu mornariški vojak, ki so nosili veliko sliko kralja in neprestano klicali: Živel kralj! Korakali so v mesto in skozi glavne ceste. Nekateri so klicali: Proč z entento! Demonstracije so se končale brez spopadov in ne da bi jih motili Venizelisti. Proti 8. uri zvečer se je po Atenah nenadoma rajširila vest, da se je v Pireju izkrcalo 1000 vojakov, da je 150 od teh došlo z dvema strojnima puškama v Atene. Poročilo je povzročilo živahno razburjenje. Po cestah so se zbrale množice.

Atene, 18. oktobra. (K. u.) Reuter: Kralj je v navzočnosti kraljeve družine pregledoval posadke ladij, ki so bile izročene zaveznikom. Kralj ni imel nobenega nagovora. Mornariški minister je prebral dnevno povelje. Pregledovanju je prisostvovala nenavadno velika množica ljudi, predvsem veliko število rezervistov. Po paradi je prišlo do pouličnih manifestacij. Manifestante so vodili voditelji gibanja rezervistov in znani gunaristi. Nosili so kraljevo sliko, ki je bila ovenčana z lovorjevimi listi. Obhoda se je udeležilo mnogo vojakov in mornarjev. Pred angleškim poslanstvom so se čule raznovrstne žaljive opazke in klici.

Pred mestnim gledališčem je došlo do večih neljubih dogodkov. Admirala Fourneta so izžvižgali in skupino francoskih trgovcev, ki je prišla iz gledališča, je množica potisnila nazaj. Nekaj rezervistov, ki so hujskali, je francosko-angleška policija zaprla. Danes zvečer se je zbralo 3 do 4 tisoč oseb na trgu Omonide. Šli so z grškimi in ameriški zastavami proti vseučilišni cesti. Pred ameriškim poslanstvom se je množica ustavila, protestirala proti izkrcanju ententinih oddelkov ter proti njih navzočnosti v Atenah in prosila za varstvo. Ameriškega poslanika pa ni bilo. Manifestanti so nato, pevajoč grške narodne pesmi, odšli po ulicah.

Grški policisti napadli ententne mornarje.

London, 18. oktobra. (K. u.) »Times« poročajo iz Aten: Zavezniki mornarji, ki so pod poveljstvom francoskih častnikov, so napadli grške policiste. Vsled tega se vrše med poslaniki entente in grško vlado pogajanja. Upajo, da bo mogoče odstraniti nesporazum. Med tem ko je naprosil francoski poslanik admirala Fourneta, naj nadzorstvo nad policijo drugače uredi.

Grška pehota straži kraljevo palačo.

London, 18. oktobra. (K. u.) »Daily News« poročajo iz Aten dne 17. oktobra: Oddelek francoskih vojakov je zapustil gledališče in se utaboril na vrtu Zappaleon v bližini kraljeve palače. Korakal je čisto tiho po glavnih cestah. Pol ure pozneje je bataljon grške pehote obkolil palačo.

Usoda grškega kralja in grške vlade visi na niti.

London, 18. oktobra. (Kor. ur.) »Daily Mail« poroča iz Aten 17. oktobra: Usoda kralja in vlade visi na niti. Ko je včeraj poročal ministrski predsednik kralju, da se admiral Fournes brani omejiti zadnje zahteve zaveznikov, so padle hude besede.

Lambros se je podal nato v zunanje ministrstvo, kjer je izjavil, da namerava odstopiti; končno je le sklenil, da ne bo prošil za odstop. Ko so se zvečer izkrcali francoski mornarji, je hitel Lambros h kralju, ki je bil skrajno ogorčen. Kralj je rekel: »Ne preostaja mi drugega, kakor da se podam s svojimi v Lariso.« Kralja ni mogel ministrski predsednik prepričati, da bi opustil svoj sklep. Ministrski predsednik se je podal nato hitro v Atene, kjer se je posvetoval s Skuludisom, Gunarisom in z Dragumisom, ki so se podali na njegovo prošnjo v Tatoi, kjer so rotli kralja, naj tega ne stori. Kralj je obljubil, da bo svoj odhod v Tatoi odgodil, a kakor vse kaže, namerava v Larisi vse pripraviti za obrambo. Dopisnik lista »Daily Mail« trdi, da so na neki postaji železnice v Lariso nakopili 16.000 krogel, 30.000 zabojev s puškimi naboji in 40 poljskih topov.

Lambrosov posvet s francoskim poslanikom.

London, 18. oktobra. (Kor. ur.) »Morning Post« poroča 18. t. m. iz Aten: Lambros se je dolgo posvetoval s francoskim poslanikom, ki je izjavil, da so zato izkrcali francoske mornarje, ker so priredili v nedeljo nemire rezervisti in radi nemirov v ponedeljek. Mesto ni zasedeno, marveč pomnožili so samo policijo. Če ne bo bodoče dni nemirno, bodo izkrcane čete zopet vkrcali. Ni res, da bi bila grška vlada včeraj vročila zaveznikom novo noto. Grške križarke »Averoff«, »Kilkis« in »Lemnos« so prepeljali danes iz arsenala v Salamis v bližino izkrcališča zaveznikov.

Armada.

Curib, 18. oktobra. Iz Aten se poroča: Ententni poslaniki so se zjediniili na zahtevo, da se izroči ali razoroži dve petini grške armade.

Grški 4. pešpolk za solunsko vlado.

Bern, 18. oktobra. (K. u.) »Matin« poroča: Velik del 4. grškega pešpolka s 15. častniki se je izjavil za solunsko vlado.

Sporazum zahteva od Grške 200 železniških voz.

Atene, 18. oktobra. (K. u.) Zavezniki so zahtevali, naj odstopi obratni minister 200 železniških voz za prevoz potrebščin zaveznikom v Macedoniji. Minister se je udal.

Razširjeno vojno vodstvo avstrijskega prestolonaslednika.

Dva dni sem se v uradnih poročilih sedmograško-rumunsko bojišče označuje kot vojni skupini nadvojvode Karla pripadajoče. Iz tega je razvidno, da se je poveljstvo prestolonaslednika znatno razširilo proti jugu, čete generalov Arza in Falkenhayna so tedaj podrejene nadvojvodi Karlu.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 18. oktobra. Uradno se poroča:

Bojna črta generala konjenice nadvojvoda Karla.

Na ogrsko-rumunski meji se tudi včeraj položaj ni bistveno izpremenil. Vzhodno od Kirlibabe so odbile naše čete več ruskih napadov. Ob Bistrici Solotvinski boji med prednjimi stražami.

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavorskega.

Severovzhodno od Bolsowcew ob Narajovki so se polastile bavorske čete močnega ruskega opirališča; ob tej priliki so vzele sovražniku 2 častnika, 350 mož in 12 strojnih pušk.

Ob zgornjem Seretu smo v kalu za-dušili ruski napadalni poizkus.

V Voliniji je boj počival.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 18. oktobra. Veliki glavni stan:

Bojna črta maršala princa Leopolda Bavorskega.

Potem ko so se izjalovili z velikimi izgubami za sovražnika močni sovražni napadi proti bojni črti zahodno od Lucka, se je omejil tam sovražnik na živahen topovski ogenj. Pehoto, ki je napadala avstrijske postojanke pri Zwyzynu (severozahodno od Zoloč) smo z velikimi izgubami zagnali v njene jarke.

Na zahodnem bregu Narajovke, zahodno od Herbutova, so naskočili po obilni pripravi s topovi bavorski bataljoni neko rusko opirališče; ujeli so 2 častnika, 350 mož in zaplenili 12 strojnih pušk.

Bojna črta generala konjenice nadvojvoda Karla.

Ob Bistrici — Solotvinski se je izjalovil napad na naše prednje postojanke. V Karpatih je sovražnik močno obstreljeval s topovi višino Ludova. V odseku Kirlibaba smo odbili napade.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Ludendorff.

najmodernejshe forme bančne in ekonomske stroke. Slovenski narod, ki je narod treznih in marljivih delavcev, more biti danes zaželen kot resen ekonomski faktor. Kdor proučuje njegov razvoj na tem polju, mora občudovati veliko produktivno moč in drzno podveznost.

Nič manj govoreč ni boj, ki ga bije ta narod za ohranitev svojih običajev in svojega jezika. Dasiravno je bilo njegovo duševno življenje stoletja in stoletja vezano, si je vendarle znal ohraniti čil in krepak jezik, ki je obdržal ves značaj in izraze stare slovenščine tako, da je slovenščina še zdaj nekaj ključ do umevanja vseh slovenskih jezikov.

Politična in literarna zgodovina Slovencev se je pričela hitro in krepko razvijati izza časa protestantske reformacije dalje. Veliko gibanje nemškega reformatorja je vzbudilo spavajočo slovensko energijo, tako da so bile v kratkem prevedene vse reformatorske knjige od Biblije do drugih religioznih knjig. In potem se je razvijala prava slovenska literatura dalje, dokler ni dosegla v drugi polovici pretečenega stoletja one bogate pesniške in gledališke produktivnosti, ki jo do zdaj žalibog tako malo pozna latinski svet.

Res, kdo ve, kaj o Cankarjevih novelah, o tem elegantnem, najmodernejšem pisatelju, zaljubljenem v Maeterlineka in Flauberta, ki bi se po nekaterih izvrstnih novelah (magnifichie novelle) lahko imeno-

val slovenski Guy de Maupassant? Kdo ve kaj o ponosni župančičevi liriki? Kdo kaj o Aškercu, pesniku »dell'eresia e della ribellione«? Kdo ve kaj o Kristanovih spisih in o njegovem čudovitem gledališkem delu »Samosvoj«, v katerem slavi krepko in mojsrsko lepoto in obenem nemožnost individualističnega življenja? In kdo ve kaj o Ketteju, sladkem in mlademu poetu, pevcu veselja in življenja? In kdo kaj o Aleksandrovu, resnem in žalostnem pesniku, Leopardiju jugoslovanske poezije? In kdo ve kaj o klasikih, o Prešernu, knezu poezije, o Vodniku, učenem in puntarskem menihu, o Jurčiču, Kersniku, Trdinu itd. itd.? Vse je kakor vedno zeleni in sveži rožnik pesmi in povesti in duševnosti, vse originalen, nov, eksotičen svet, ki vabi, ob katerem se človek zaljubi in ljubi in sanja in misli in joče.

Razen umetnikov in poetov ima tudi številno množico znanstvenikov in lingvistov: Zlasti so bili ti zadnji vedno ponosna slava Slovencev. Zlasti, če omenimo Miklošiča in Kopitarja, Pleteršnika, Janežiča in Čopa. Dela vseh teh so izšla v nemščini in delajo zares čast oni prednosti, ki je posebno last Slovencev, da se z lahkoto in uspehom priučijo še tako težkega jezika. Izmed matematikov zadošča omeniti Vega, ustvaritelja decimalnih logaritmov.

Pravijo, da se mora, če se hoče vzljubiti kak narod, poznati njegove poete. Če je to res, priporočam vsem naobražencem

dobiti pot do umevanja in upoštevanja slovenske literature in zgodovine, ker na ta način poderejo razne predsodke in izginijo razne zapreke. Herzen ni zastoj obiskal Evrope, da bi študiral življenje in nadarjenost slovanskega naroda in odkril nov vir luči in teženj in globokega čustovanja.

Tako Gh. v listu »Lavoratore«. Ko ne vzveseli ta pojav in to priznanje, če pomisli na polpreteklo dobo »Piccolove« klike, ki bi nas najraje spravila s sveta in nas je pitala z barbari?

Dobro bi bilo, če bi »Lavoratore« nadaljeval s podobnimi članki, ker popraviti je precej in ker bi sicer ta članek bil le kaplja v morje.

Od naše strani pa je tudi treba marsikaj. Iz prstov ene roke, mislim prevode, ki jih imamo, ne bomo nikdar poznali sednjega slovstva. Izbirati je seve treba boljše in ne šovinizma, ki v lepi knjigi pod masko umetnosti kriči in diši po »odrešenju«.

Ozračje je mirno že dva dni. Kraske skale so trdne, junaški sedemindvajseti še bolj. Vskaku izmed njih bi želel dobro mero zlahtnega terana, da bi jim ostal Kras v spominu za vse dni ne le kot pozorišče junaštva in slave, temveč kot kraj dobre volje!

Bolgarsko uradno poročilo.
Sofija, 18. oktobra. Uradno:
Mirno. Položaj se ni izpremenil.

Rumunsko uradno poročilo.
16. oktobra. Streljanje ob Donavi. V Dobrudži smo vrgli z bajonetom predno sovražno postojanko pri Carabaci.

16. oktobra. Na bojnih črtah severno in severozahodno od Fulghesa (Gyergyö Tolgyes?) in v zgornji Vidaz dolini (Bekasp?) ljuto delovanje topovstva. Pri Palanci in v Uzudolini smo odbili napade pehote; ujeli smo 40 mož. Topništvo je delovalo ob meji. V dolini Buzen se je le malo delovalo. Ujeli smo 80 mož. Pri Tablacuci nas je prisilil sovražnik, da smo se morali umakniti nekoliko proti jugu. Pri Bratocea (?) so se naše čete trdovratno branile. Pri Aluti smo zasedli Stano (?), Glegovad (?), Cidivo (?), Dowfolu (?), Rudji (?) in Civca Stricafului (?). Pri Jiulu se ni delovalo. Pri Oršovi topovski boj.

Rusko uradno poročilo.
16. oktobra. Pri kolodvoru Brody (22 km južnovzhodno od Smorgona) se je moralo izpustiti na tla z našimi strojnimi puškami sestreljeno nemško letalo. Letalce smo ujeli. Severno od Koritnice se boj ljuto nadaljuje. S strašnimi izgubami smo odbili protinapade sovražnika. Sovražnik nastopa z ročnimi granatami, ki so napolnjene z dušljivimi klini. Ranjen je bil hrabri polkovnik, polkovni poveljnik Kurilov. Pri Zborovu ljuti boji. Sever od Stanislavova je poizkušal sovražnik izpasti iz strelskih jarkov. Pri Körösmöz in pri Kirlibabi je sovražnik ljuto, a brezuspešno napadal. Tam smo ujeli 17 častnikov in 1170 mož. Južno od Dorna Vatre izvaja sovražnik z močnimi silami ofenzivo.

17. oktobra. Južno od Skrobova je bil v strelskih jarkih nevarno ranjen hrabri poveljnik nekega našega hrabrega polka, polkovnik Ivanovski. Pri Koritnici in pri Belšovicah trajajo ljuti boji dalje. Sovražnik izvaja ljute protinapade. Neprestani ogenj je zelo besen. Vzeli smo eno strojno puško in ujeli 15 mož. Pri Dorni Vatri smo odbili vse sovražne napade.

17. oktobra. V Dobrudži se je na celi bojni črti streljalo.

× × ×

Od armad Arza in Falkenhayna.
Budimpešta, 18. oktobra. »Az Est« javlja: Kotlini Gyergö in Czik ležita že za četami Arzove armade, ki preganja zdaj bežeče Rumune na cestah prelazov Tikos in Tarkavas; Falkenhayn pa napada južno od tam. Kjer se je poizkušal sovražnik še držati na mejnih grebenih, so ga pregnali težki topovi. Rumunsko umikanje se mestoma izpreminja v divji beg; zadoščal je le prihod avstrijskih letalcev, da so vojaki treh rumunskih bataljonov bežali na vse strani.

Boji za rumunske mejne prelaze.

Budimpešta, 18. oktobra. »Az Est« poroča od višjega poveljstva Falkenhaynov armade: Odkar se je bila bitka pri Braševu, bijejo nemške in avstrijske čete zmagovite boje v treh gorskih prelazih, ki vodijo iz dežele Burzov v Rumunijo. Med njimi je najmočnejše utrjen prelaz Temes. Rumuni so dolino od Predeala do Sinaia od leta 1914 dalje izredno močno utrdili. Naše čete so po zmagi pri Braševu napredovale do vznožja obmejnega grebena do tiste točke, kjer se strneta deželna cesta in železnica v Temeškem prelazu, ki leži blizu Predeala. Dne 12. oktobra se je pričela temeljita topovska priprava. Nemci in Avstrijci so vzeli 13. t. m. vzhodno od Predeala ležeči del z naskokom. Po navalu so vzeli z boji višine 1110 do 1261, rumunska meja je prišla tako v najvažnejšem odseku prelaza v naše roke. Pod težkim topovskim ognjem se je nahajal včeraj Predeal in južne strmine prelaza, katerega je po številu močan sovražnik trdovratno branil. V Törzburškem prelazu so prišli Nemci do goreče vasi Rucaru in so tako prodrli 12 kilometrov daleč na rumunsko zemljo.

Bitka pri Predealu.

Berlin, 18. oktobra. Vojni poročevalec Karol Rosner piše o bitki pri Predealu med drugim: Ko sem zjutraj 14. oktobra kolikor mogoče napredoval, sem že videl naše čete v zasedenih dosedanjih rumunskih jarkih. Z našimi črtami smo napredovali vzhodno od Predeala; Rumuni so se ob robu vasi še držali. Prasketanje pušk je opoldne preglasilo mogočno obstreljevanje Predeala. Po 12. uri je sledil naskok; naše čete so napredovale do roba vasi. Torej se je že pri prelazu Tömös bil prvi uspešen boj na rumunskih tleh.

Rumuni hladno sprejeli poslane jim francoske nadzornike.

Bukarešt, 16. oktobra. Rumunsko brozjavna posredovalnica: Poslaništvu francoskega generalnega štaba: general Berthelot, osem polkovnikov in osem majorjev; skupaj torej 25 častnikov, je došlo po 25 dneh sem.

Berlin, 18. oktobra. V Bukarešt došli francoski štab, določen rumunski armadi

pod generalom Berthelotom, ki so mu pridrženi častniki Petain, Marchal in Crouci-eux, je sprejel kralj v navzočnosti ministrskega predsednika Bratianua, Avdiencia je trajala tri ure. Javnost je sprejela Francoze hladno.

Parizani tolažijo »male Parizane« Rumune.

Na vedno glasnejše klice rumunskega časopisja na pomoč, odgovarja francoski časopisje, da mora Rumunija popolnoma zaupati Rusiji, ki zna ceniti kritičen položaj rumunskih vojnih sil. V pričakovanju ruske pomoči mora rumunsko vojno vodstvo vse storiti, da se bo kolikor mogoče dolgo držalo na ogroženi bojni črti pri Predealu in bolj zahodno od tam, kjer so prodrele avstrijske in nemške čete že 10 km daleč na rumunsko zemljo.

Kako so bile razdeljene rumunske armade ob zadnjih porazih.

Vojni poročevalci poročajo: Ob zadnjih porazih so bile rumunske vojne sile tako-le razdeljene: Tretja armada je zaprla dobroško ožino. Prva armada, kateri je do prevzeta vrhovnega poveljstva poveljeval Averescu sam, je došla do južnega roba kotlin pri Hatzezu in Sibirju. Druga armada je ob rekli Aluti dosegla črto Fogaras—Reps (Köhalom). Poveljeval ji je general Crainiceanu, bivši načelnik rumunskega generalnega štaba. Četrta armada je končno prodrla čez Szehely-Udvarhely do črte vzhodno Segesvara in vzhodno od Szasz-Regen. To je severna armada pod poveljstvom generala Presana, proti kateri sedaj nastopa naša armada generala Arza.

Ruske skrbi za Rumunijo.

Kodanj. Iz Petrograda: V vojaških krogih se množe glasovi, ki zahtevajo, naj umaknejo ruske čete iz Rumunije do črte ob Prutu in da naj se tudi Rumuniji zapove, naj prične na tej bojni črti boj s sovražnikom. Rumunska armada je v dosedanjih bojih popolnoma odpovedala; varali bi se nevarno, če bi pričakovali izboljšanja v doglednem času. Znatne izgube Rumunov povzročajo, da ni mogoče držati cele erdeljske in donavske bojne črte proti združenemu sovražniku; zato naj se ali pošljejo vsa ojačenja v Rumunijo ali naj se pa rumunska bojna črta znatno skrajša.

General French potuje v Rumunijo.

Genj, 18. oktobra. General French je odpotoval s 13 angleškimi štabnimi častniki v Rumunijo.

Lugano, 18. oktobra. V Rumuniji preosnovajo vse obrambne čete, da se ubranijo invazije.

× × ×

Obleganje Haliča.

Krakov, 18. oktobra. Pri Haliču strelja na okoliških višinah postavljena ruska artiljerija, ki ima v pretežni večini japonske topove, dan za dnem zelo hudo. Rusi so tu že večkrat poizkušali prodreti, a zaman. Zato pa sedaj tembolj obstreljujejo mesto Halič. V bližini mesta, katero je civilno prebivalstvo že davno zapustilo, divja srdit boj, naše postojanke stoje trdno kljub vsem srditim sovražnim navalom.

Rusija izda vsak dan za vojsko 33 milijonov rubljev.

London, 18. oktobra. (K. u.) »Ekonomist« poroča: Rusija izda za vojsko vsak dan 33 milijonov rubljev.

Veliki knez Nikolaj obolel.

Stockholm, 18. oktobra. Veliki knez Nikolaj Nikolajevič, ki je bil imenovan za vrhovnega poveljnika v Dobrudži, zaenkrat ne more prevzeti poveljstva, ker radi boleznih ne more zapustiti Kavkaza.

Carica obolela.

Berlin, 18. oktobra. »Post« javlja iz Stockholma: Carica, ki se je udeležila sprejema japonskega princa Kamira, je zopet zbolela.

Izjavljena ameriška skrb »izstradani Poljski«.

London, 18. oktobra. (K. u.) Reuter: Iz Longbranca se javlja: Predsednik Wilson je naznanil, da njegova osebna prošnja evropskim vladarjem, naj bi se skupno skrbelo za živila izstradani Poljski, ni uspeła. Odgovorili so pač v Angliji, Franciji, Avstriji in v Nemčiji, a bistvena nasprotujoča si mnenja so preprečila dogovor.

Novo veliko poljsko gasilo v Petrogradu.

Genj, 18. oktobra. Petrogradski poročevalec »Tempsa« poroča: Novi veliki poljski list »Dziennik Polski«, katerega izdajata Kazimir Ehbrenberg in Ladislav Radecki, je pričel vsak dan izhajati. List je bil ustanovljen, da rešuje poljsko vprašanje v Nemcem sovražnem smislu in zavzema stališče, da se more poljsko vprašanje pravično le v Petrogradu rešiti.

Naročite „Slovenca.“

Laška ofenziva na Tirolskem.

Ko se pripravljajo Lahi ob soški bojni črti na zopetne velikopotezne napade, pričnejo vedno na Tirolskem navidezno z ofenzivo. Tako tudi sedaj, kakor nam poroča naše uradno poročilo. Toda ta zvijača je že stara. In priprani naj bodo Lahi, da ne bo radi te »ofenzive« na Tirolskem zapustil niti en vojak glavnega vojnega pozorišča proti Italiji, ki je in ostane vsaj za doledni čas — naše goriško bojišče.

Laška tirolska ofenziva je naperjena proti Pasubiju in Monte Testo-Boite grebenu. Ko so se naši umaknili tem iz najsrednejših strelskih jarkov, so odbili povsod sovražnika. Na Krasu zopet topniški boj.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 18. oktobra. Uradno se poroča:

Sinoči so napadle znatne sovražne sile naše postojanke na Monte Testo-Boite grebenu in severno od vrha Pasubio. Hrabri branilci so napade krvavo odbili. Na posameznih točkah Fleimske doline, na Dolomitski bojni črti in na Krasu je topovstvo od časa do časa zopet živahnije delovalo.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Italijansko uradno poročilo.

Rim, 16. oktobra. Na celi bojni črti veliko delovanje in goste akcije obojega topništva. V bojih med posameznimi oddelki vzhodno od Vrtojbe (Gorica) in višine 808 smo razširili naše postojanke in smo zopet nekaj mož ujeli.

Po osmi soški bitki.

(Odobreno po vojniotiskovnem stanju.)

Vojni poročevalci poročajo dne 18. t. m. s Krasa:

Ob celi bojni črti, za katere predor ali obrambo je vršal težak boj osme soške bitke, pade komaj več kak resen strel. Tupatam zagrmí sicer kaka baterija, toda samo da vznemirja sovražnika in da mu prepreči vsako približanje, kakor tudi da moti dovoz do najprednejših strelnih jarkov. Na celi rojni črti se dela mrzlično noč in dan. Veliki kosi okopov, ki so bili porušeni potom laškega bobnečega ognja in katerih niso zasedli Italijani, se popravljajo in preurejajo. Telefonske zveze, katere je posebno v prednjih bojnih črtah do malega potrgal granatni ogenj, se zopet upostavljajo. Za časa osme bitke so se odajala povelja od polka na bataljon, od bataljona na stotnjo edino le potom selov. Težko ranjeni so bili spravljeni na podlagi vzornega funkcioniranja sanitetnih naprav vključ najhujšemu obstreljevanju še med bitko v ozadje. Videl sem, kako so jih v najlepšem redu in z največjo skrbjo vozile avtomobilne kolone, lahke kočije iz bojnege območja. Lahko ranjeni so ostali izven ognjene črte v operacijskem ozemlju. Vedno se večja število ujetnikov, zopet so pripeljali 200 mož, ki so se udali v odseku primorske bojne črte. Delavnost letalcev je, kar se Italijanov tiče, močno popustila. Italijanski poraz se dobro čuti. Četam in poveljnikom je armadni poveljnik Boreović, ki je sam prisostvoval bitki, brzojavno poslal svojo zahvalo.

Bolgari o naši obrambi na Krasu.

Sofija, 18. oktobra. (K. u.) Gešovov »Mir« piše: Mnogojezičnost avstrijske monarhije in tuje rovanje v njej sta povzročili, da se monarhija s strani sovražnika podcenjuje in da se proti njej izvaja najtežji napadi. Zemljepisni položaj monarhije je tak, da se je morala braniti na štiri strani. Zgodovina bo šele pokazala, kako se je mogla braniti Avstrija na soški bojni črti proti glavni sili Italije, oborožene z najmočnejšimi topovi hrabro celo leto tako, da Lahi niso niti en korak napredovali. Ofenziva Italije se kljub temu ne sme podcenjevati, kadar se bo prepojalo, katera država sporazuma je največ žrtvovala in mogla prebiti največje težave. Najvažnejši dogodki vojske se bodo tudi v bodoče godili na avstrijskih mejah; tam bodo dosegle zvezne armade s svojimi uspehi končno zmago. Zdaj tvori Rumunija najvažnejše bojišče.

Tridesetinka poti do Trsta.

Frankobrod. Vojaški kritik ceni izgube Italijanov v osmi soški bitki na 60 do 70 odstotkov vseh čet. Malenkosten prostor pri Opatjem selu in Novi vasi so pridobili z izgubo 100.000 mož. V osmih soških bitkah, izmed katerih je bila zadnja sijajno pripravljena in z izredno premočjo izpeljana, so pridobili Lahi tridesetinko poti do Trsta.

Prva italijanska »zmaža« na morju.

Italijansko brodogradništvo je izgubilo doslej že 2 bojni ladij, 2 oklopni križarki, več pomožnih križarjev, 2 torpedorušilca, 3 torpedovke in 6 podmorskih čolnov, razen tega 3 pomorska letala — vse to, ne da bi bilo priborilo kakršenkoli uspeh. Enkrat

je sicer italijanski admiral poročal o potopitvi čolna polapljača v Adriji, toda pokazalo se je, da je moral biti to francoski čoln — naš vsaj ni bil. Sedaj se je končno nudila prilika: pomorska bitka v Messinški morski ožini! Zmagoslavno vlečejo v napoljski zaliv uničeno sovražno križarko! Toda zmagoslavni krik zamre zmagovalcu — ni še natančno dognano, kdo je bil to — na ustnicah, kajti pokazalo se je, da so se zavezniki zbili medseboj. Italijanske in angleške vojne ladje so se spoprijele v pravi pravcati pomorski bitki. Ko se je na morju razpustila megla, se je pač obema poveljnikoma zameglilo pred očmi...

Razmere v italijanski mornarici.

»Vossische Zeitung« poroča: Nek neutralistični laški poslanec, ki se je pred kratkim sešel z nekim nemškim pisateljem v Švici, je dejal temu: Kakor se kraljevemu sorodniku, vojvodi Aosta pripisuje krivda radi strašnih izgub v dolgotrajnih bojih za Gorico, tako delajo nekega drugega kraljevega sorodnika odgovornega za razmere v mornarici. Brezdelje brodograd in obšutne izgube prvovrstnih bojnih ladij, pred vsem »Leonardo da Vinci«, so povzročile med ljudstvom bridko razpoloženje, vsled katerega mora kralj tem bolj trpeti, ker smatra narod kraljico kot glavno povzročiteljico italijanske vojske. Z brodogradom so imeli Italijani izredno smolo, katere velikost bo znana še le po vojski. Več zaenkrat ne smemo povedati. Omenim le še, da imamo podmorske čolne, v katere pa mornarji iz strahu nečejo iti, ker bi znali deliti usodo svojih tovarišev, ki so postali žrtve pomanjkljive sestave.

Avstrijski Italijani v ruskem ujetništvu in Italiji.

»Kölnische Volkszeitung« poroča: V ujetniški tabor v Kyrzanovu je došel na ukaz italijanske vlade italijanski generalni konzul v Moskvi Gazzarelli in je navajal avstrijske ujetnike italijanske narodnosti k izdaji, da bi šli v Italijo in se bojevali proti Avstriji. Izmed 3000 ujetnikov v Kyrzanovujih je izdalo Avstrijo samo 1700, katere so prepeljali čez Ledeno morje v Francijo. Ostalih 1300 ni hotelo zloiniti prisage. Imena 1700 izdajalcev so bila priobčena v iridentističnem listu »Bolletino degli iridenti« v Milanu in so tako prišle v roke avstrijskim oblastim.

Boji v Macedoniji.

BOLGARSKO URADNO POROČILO.

Sofija, 18. oktobra. Uradno:

Vzhodno od Prespa jezera in v ovinku Črne je živahno delovalo topništvo. Iz lahka smo odbili napad dveh sovražnih zamorskih stotnij pri vasi Negoseni. Sovražnik je bežal s težkimi izgubami. Po ljuti topovski pripravi podvzeli sovražni napadi pri vaseh Slivnica in Tarnovo kakor tudi pri višini Dobrepolje so se izjalovili z velikimi izgubami za sovražnika. V dolini Moglenica običajen topovski in ogenj pušk. Sovražna letala so metala brez uspeha bombe na Prilep in na neko bolnišnico. Izjalovil se je sovražni poizkus napredovati proti neki naši straži južno od Dojranskega jezera. V vznožju Belašice Planine je mirno. Na bojni črti ob Strumi je obstreljevalo sovražno topništvo nekaj obljubljenih krajev pred našo bojno črto. Na egejski obali so bile po sovražnem brodogradu obstreljevalne višine pri Orfanu in cesta Kavala—Drama.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 18. oktobra. Veliki glavni stan:

Pomnožen topovski ogenj je uvedel zahodno od železnice Bitolj—Florina, kakor tudi severno in severovzhodno od Nidže Planine sovražne delne napade, ki so se izjalovili. Bolgari so z napadom izčistili neko srbsko gnezdo na severnem bregu Črne.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Položaj na Balkanu.

Sofija, 18. oktobra. Z neomajljivo vztrajnostjo zadržuje bolgarsko desno krilo na makedonski bojni črti sovražnika. Ljuti srbski napadi pri ovinku Črne so se popolnoma izjalovili. Na ostalih bojiščih ni sovražnik ničesar dosegel. Sarraiova ofenziva, med katero so samo en dan postrelili 300.000 šrapnelov, je dosegla mrtvo točko. Srbi stoje po enajstidnevni ljuti boji, ki so trajali neprestano ponoči in podnevi, tam, kjer so pričeli 5. oktobra. Na celi bojni črti od Prespa jezera do Kočivira niso niti en korak napredovali kljub svojim daleč nosečim topovom in kljub trajnemu bobnečemu ognju. V Dobrudži ne more sovražnik nič resnega pričeti radi svojega neugodnega položaja na Erdeljskem.

Še vedno »Velika Srbija«.

Budimpešta, 18. oktobra. »Az Este« javlja iz Sofije: Srbom se je posrečilo do zdaj, da so zopet osvojili 200 štirijakih ki-

lometrov nove Srbije. Pri ujetih Srbih so našli oklice, ki opozarja na dosedanje čine srbskih čet in jih poziva, naj osvobodijo celotno Srbijo in zopet obnove Veliko Srbijo.

Rusi in Bolgari.

Sofija, 18. oktobra. (K. u.) Bolgarska brzojavna agentura poroča: Ob obletnici nastopa Bolgarije v evropsko vojso je izvajal generalisimus Žekov glede na Rusijo: Na strani naših zagriženih sovražnikov so vojskujejo ruski voji proti nam. Dalje razpolagamo z neovrgljivimi dokazi, da ruski voji tekmujejo z Vladi glede na grozne zločine proti miroljubnemu prebivalstvu. Naj ti zlodejski čini prepričajo tiste, ki v svoji zaslepljenosti včeraj niso verovali, da so Rusi kakor tudi vsi drugi naši nespravljivi sovražniki in da je bil vedno njih smoter, da bi jim Bolgarija hlapčevala. Enkrat za vselej iztrgajmo iz naših src, ki jih preveča gnjus, vsak čut hvaležnosti preteklosti. To mesto dnevnega povelja bolgarskega vrhovnega poveljstva najbolj označuje grozodejstva v Rjahovu.

Sofija, 17. oktobra. (K. u.) Rumunska letala so nedavno metala ruske letake, ki med drugim pravijo, Rusi že skozi stoletja preliva kri za slovanstvo in da ji zato gre pravica do podpore balkanskih narodov v sedanjem borenju slovanstva na življenje in smrt, civilizacija in pravica stremijo zdaj proti zmagovitemu koncu in končno, da širi bolgarska vlada mnenje, v Dobrudži se ne bojujejo pravi Rusi, marveč v ruske uniforme preoblečeni Rumuni. Nasproti temu oklicu piše oficijozna »Narodni Prava«: Rusija je prelila veliko krvi, da je osvojila slovansko Poljsko, da je uničila poljsko kulturo in neodvisnost, veliko krvi je pretočila v zatiranju ukrajinskega slovanskega ljudstva in veliko krvi je prelil Kaulbars v Bolgariji, da bi bil z ruskim škornjem poteptal neodvisnost Bolgarije. Car Nikolaj hoče zdaj z neslovansko pomočjo podjarmiti slovanstvo. Da podjarmi Bolgarijo, se veže z Rumunijo; ruske tolpe moré v Dobrudži mirno bolgarsko prebivalstvo, da se osvobodijo slovanstva. Nihče ne bo nalogal bolgarskega naroda, da bi se ne bili v Dobrudži bojevali Rusi. Ker je bolgarski narod znal, da gre za prave Russe, je proti njim junaško branil svojo domovino. Bolgarije ni treba nikomur osvojevati, Rusi naj znajo, da vodi ena misel kralja Bolgarije, vlado in narod in da vsi skupno delajo na uresničenje svojih narodnih vzorov. Bolgarija in Rusija, ki ima carja Nikolaja z njegovimi sibirskimi zapori, z neodgovorno vlado in s podjarmljenim narodom. Kar tiče končno slovanstvo, vemo, da je Rusija izročila leta 1913. Rumunom čolne za prehod čez Donavo, da so lahko oropali Bolgarijo, da nam je Rusija ugrabila Macedonijo zato, da jo je dala Srbom in da je Rusija odrekla postavne pravice Bolgarije do bolgarskega ozemlja. Oklici Rusov nam kažejo zgolj veliko nevarnost, ki nam grozi od našega najstrašnejšega sovražnika: Rusije.

Turčija v vojski.

Turško uradno poročilo.

Carigrad, 18. oktobra. (Kor. urad.) Agence tel. Milli javlja: Glavni stan naznanja:

Kavkaška fronta. Na levem krilu prasko. Ujeli smo precej sovražnikov. V obrežnem pasu zapodno od Kighi smo naše postojanke potisnili naprej. Na levem krilu smo odbili sovražne napade s protinapadom, pri čemer smo ujeli več sovražnikov.

Na ostalih frontah nobenih važnih dogodkov.

Nemci odbijajo Francoze.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 18. oktobra. Veliki glavni stan:

Bojna črta maršala bavarskega kraljeviča Ruprehta.

Topovski boj je bil posebno močan severno od Somme v širokih odsekih. Med Le Sars in Gueudecourt so napadli zvečer Angleži, od Les Boeufs do Rancourt Francozi. Naš uničevalni ogenj na polne sovražne naskakovalne jarko je izjalovil napad na obeh straneh Eaucourt l'Abbaye v kolli.

Pri Gueudecourtu so se razvili ljuti boji v bližini, naše postojanke smo popolnoma držali. Iz Morvala in Rancourta izpadle Francoze smo po trdem boju odbili. Sovražnik je udril v Sailly. Boj se tam še ni zaključil. Na strani od glavnih napadalnih mest pri Thiepval—Courcellette in Bouchavesnes napadelec z napadi ni ničesar dosegel. Pet sovražnih letal smo premagali v zračnem boju.

Vojna skupina nemškega prestolonaslednika.

Na vzhodnem bregu Moze se je živahno streljalo.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Francosko uradno poročilo.

Pariz, 17. oktobra ob 11. uri ponoči. Na celi bojni črti ob Sommi obojestransko obstreljevanje, ki je bilo od časa do časa zelo ljuto. Vzhodno od Belloy-en-Santerre je sovražnik dvakrat napadel, pa je bil popolnoma odbit. Imel je velike izgube. Z ostalih bojišč se nič posebnega ne poroča.

Zračna vojska. Nemški letalci so vrgli nekaj bomb v Amiens, ne da bi dosegli kak vojaški uspeh.

Belgijsko poročilo. Ponoči delovanje belgijskih patrulj na celi fronti. Pri Klostherhoeku smo ujeli 20 Nemcev. Danes artiljerijski boj pri Dixmuiden in v smeri proti Boesinghe.

Težki in važni napadi ob Sommi odbiti.

Berlin, 19. oktobra. (K. u.) Wolffov urad poroča: Kako težki in važni so bili boji ob Somme minuli teden, posebno pa 12. oktobra, kar ententina vojna poročila zamočujejo, izhaja iz besedila dnevnih povelj voditeljem čet, ki so se udeleževale boja. Tako je poslal bavarski prestolonaslednik Rupert dne 14. oktobra vrhovnemu poveljniku čet, ki stoji severno od Somme, pismo, ki se med drugim glasi: Vaša ekselencija! Zopet ste s podrejenimi Vam četami na sijajen način odbili najtežje sovražne napade. Hvala in moje popolno priznanje! — Vrhovni poveljnik severno od Somme borečih se čet je rekel v svojem armadnem povelju z dne 13. t. m.: Dolge dneve je poizkušal sovražnik, da bi nas z močnim artiljerijskim učinkovanjem omehčal. Delni napadi, ki jih je v tem času izvajal pred vsem pri Thiepval-Saillyju in v gozdu St. Pierre Vaast z velikimi množicami, naj bi bili pripravili veliki uničevalni dan, ki je bil določen na 12. oktober. Skoro na celi fronti med Ancre in Bouchavesnes je včeraj naskakoval sovražnik. Severno od Ancre je dal z ogromnim napadom in ojačenim ognjem najprej spoznati svojo napadalno namero. Samo med Courcellette in Les Boeufs so zastavili k predoru 5 nanovo priključenih angleških divizij. Pri Sailly in Rancourt so prejšnje francoske divizije deloma nadomestili s svežimi četami. Ob železnem zidu 10. armade se je 12. oktobra znova razbil sovražni naval. Danes držimo svoje postojanke slejkoprej trdno. Poraz, ki ga je doživel sovražnik ob svojem napadu, je za našo brambo popolna zmaga. Vsak pripadnik 10. armade se bo mogel nekoč s ponosom spominjati 12. oktobra.

Novi francoski zrakoplovi nad Parizom.

Zeneva, 16. oktobra. Dva nova francoska vodljiva zrakoplova sta napravila poizkusne polete nad Parizom, ki so se posrečili. Zrakoplova sta podobna Zepelinovcem.

Odgovor vojakov francoskemu ministrskemu predsedniku.

Berlin, 18. oktobra. Wolffov urad poroča: Nek severozahodno od Pressesa ujeti Francoz je povedal, da je 88. pešpolk 34. divizije na zadnji Briandov govor v zbornici poslal Briandu sledeče pismo: »Gospod Briand naj vendar ne bi imel tako polnih ust! Predno izjavi, da ni Francoza, ki bi hrepenel po miru, naj bi se blagohotno podal na fronto in vtaknil svoj nos v kak strelski jarek, tam se bo kmalu kaj boljšega naučil.« Briandovo sliko iz nekoga ilustriranega lista so obesili v nekem bivališču na steno in pod sliko z velikimi črkami napisali: »A bas, Briand!« (Proč z Briandom!)

Zgube Angležev in Francozov.

Curih, 18. oktobra. Dopisnik »Züricher Ztg.« v Parizu se peča s strašno hitro uporabo rezerv pri vseh vojskujočih se državah. Meseca septembra je izgubila angleška armada: mrtvih 1248 častnikov in 22.683 vojakov; ranjencev 3807 častnikov in 81.282 vojakov; pogrešancev in ujetnikov 342 častnikov in 10.294 vojakov. Ker znašajo od 1. julija dalje skupne izgube 17.177 častnikov in 288.248 vojakov, se ne ceni visoko mesečna uporaba moštva na eni bojni črti s po 100.000 mož. V Franciji jih težavneje nadomeščajo kakor v Rusiji in v Angliji, ker je Francija v obeh minulih vojnih letih porabila skoraj vse svoje moči. Posledica je, česar ni mogoče tajiti, da se je francoska armada izrabila; vojaške oblasti ne prikrivajo, da potrebujejo novih vojakov, in zato prebirajo prej nepotrjene in pomožnim službam pridržane, izpraznujejo vojašnice, v katerih je končal svojo izobrazbo letnik 1917 in vpisujejo vojne obvezance letnika 1918.

Smrt štirih ameriških letalcev v zračnem boju na Nemškem.

Bern, 18. oktobra. (Kor. ur.) Francoski listi poročajo, da so bili ob zadnjem poletu v Oberndorf v zračnem boju ubiti štirje ameriški letalci.

Petrograjski japonski veleposlanik o načrtih Anglije.

Kodanj, 18. oktobra. Japonski veleposlanik v Petrogradu se je nedavno razgovarjal na cesti z nekim nevtralnimi diplomatom, kateremu je baje dobesedno rekel: »Konec vojske se še ni nikakor približal. Ena velesila sporazuma bo vse storila, da bo podaljšala vojsko, ker hoče, da bo Rusija še bolj oslabiljena, kot je že zdaj. Angležem neprijazni Rusi v Petrogradu, katerih vpliv je vedno večji, izrabljajo ta izrek kot nov dokaz, da Anglija niti ne upa več na to, da bi premagala Nemčijo, a kljub temu pritiska na nadaljevanje vojske, da ji ne bo oslabiljena Rusija nevarna v Aziji.

Angleški štabni častniki potujejo.

Zeneva, 18. oktobra. »Petit Parisien« poroča, da je general French s 13 angleškimi štabnimi častniki po obisku francoske fronte odpotoval v važnem poslaništvu čez Skandinavsko v Rumunijo.

Na morju.

Zakaj so se umaknile angleške križarke od ameriške obali.

London, 17. oktobra. (K. u.) Na vprašanje v zgornji zbornici, če so se angleške križarke umaknile od ameriške obali na prošnjo ameriške vlade, je odgovoril minister Grey: Ameriška vlada je zelo odločno Anglijo pozvala, naj angleške ladje ne poizvedujejo na višini ameriške obali, četudi je priznala, da angleške ladje niso prekoračile pravic, ki jim grejo po določenih mednarodnega prava. Angleškim ladjam se je naročilo, naj vse opuste, kar bi brez potrebe lahko vznemiralo Američane in naj kolikor mogoče izpolne prošnjo Amerike. Glede na vprašanje »U 53« je angleška vlada obveščena, da bo ameriška vlada zadevo popolnoma preiskala in da se bo o svojem stališču pravočasno izrazila. Med preiskavo ne namerava Anglija v tej zadevi uradno postopati.

Poveljnik »U 35« odlikovan.

Berlin, 18. oktobra. (K. u.) Listi poročajo: Poveljnik »U 35«, kapitanski poročnik pl. Arnauld, ki je, kakor znano, priplul s svojim podmorskim čolnom v Cartageno, je odlikovan z redom »Pour le mérite«.

Združene države o trgovinskih podmorskih čolnih.

Newyork, 16. oktobra. (Kor. urad.) Ameriško spomenico z 31. avgusta na zahtevo sporazuma s 23. avgusta so zdaj dobesedno objavili: Vlada Združenih držav se v spomenici čudi, ker poizkuša sporazum uveljaviti nova pravila glede na podmorske čolne in jih vsiliti nevtralcem. Združene države ne vidijo potrebe, zakaj bi ne bilo mogoče obstoječih določil mednarodnega prava uporabljati na trgovinske ali na vojne podmorske čolne. Združene države zato obveščajo sporazum, da si glede na svoj nastop proti podmorskim čolnom v ameriških vodah pridružujejo popolno prostost in da bodo z njimi postopale po starih načelih nepristranske nevtralnosti. Vlada Združenih držav sodi, da so vojskujoče se države dolžne razločevati med podmorskimi čolni nevtralcev in narodov v vojski; za vse, kar bi se zgodilo med vojnimi ladjami vojskujočih se držav in nevtralnimi podmorskimi čolni, bo odgovorna tista velesila, ki se ni na ta razloček ozirala.

Razna poročila.

Naša zmaga v zraku.

Najlažji, najkrepkejši, najhitrejši, najvstrajnejši in najcenejši letalni motor, ki za trajno prekaša najhitrejši letalni motor »Gnomon« Holandca Fokkerja v teži, v moči, v hitrosti in akcijskem radiju, je izdelal dunajski konstrukter F. E. R. Kornf. Ta motor je tudi cenejši. Naše letalstvo bo s tem mnogo pridobilo.

Sestanek veleposlanikov v Washingtonu.

Amsterdam, 17. oktobra. Iz Newyorka se brzojavlja: Ameriški veleposlanik na berlinskem dvoru Gerard se je nastanil v Newyorku v istem hotelu, kjer biva nemški veleposlanik grof Bernstorff. Gerard je izjavil, da ne more ničesar izjaviti, ker bi to lahko škodovalo njegovi misli. Vsekakor se ni le slučajno nastanil v hotelu, kjer biva tudi Bernstorff.

Koncentracija nemških strank.

Dunaj, 18. oktobra. Korespondenca »Deutsche Nachrichten« poroča: Med vodstvom nemške nacionalne zveze in kršč. socialne zveze so se vršili razgovori, katerih namen je sklicanje skupnega zborovanja obeh strank v prvih dnevih novembra. Dnevni red se je tako-le določil: 1. Vprašanja aprotivizacije v državi in občini; 2. potrebni koraki za kritje finančnih

državnih potreb z ozirom na cene in preživljanje. Dan in ura zborovanja se pravočasno naznani.

Poslanik Gerard v Ameriki.

Amsterdam, 18. oktobra. Kakor se brzojavlja iz Londona, je ameriški poslanik na berlinskem dvoru Gerard izstopil v New Yorku v istem hotelu kot grof Bernstorff. Izjavil je, da ne more sprejeti častnikarjev; govoriti ne sme, ker bi to moglo škoditi njegovemu poslanstvu. Rekel je edinole, da ne stanuje slučajno z grofom Bernstorffom v istem hotelu.

Sporazum ponuja Portugalski eno špansko provinco.

Madrid. Sporazum je obljubil Portugalski špansko provinco Galicijo. V Londonu prodajajo že zemljevide, ki beležijo to špansko deželo za portugalsko. Iz Portugalske so iztirali šest poročevalcev Nemcem prijaznih listov.

Lakota v Turkestanu.

Stockholm, 18. oktobra. Nemiri v Turkestanu se nadaljujejo in provinca se nahaja na predvečer lakote. Uvoz žita je popolnoma izostal.

Glasba.

Solnčna pesem sv. Frančiška.

Uglasbil Stanko Premrl. Cena 3 K. Ta klavirski izveček je založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Naš domači umetnik P. Hugolin Sattner piše o tej skladbi v Duhovnem Pastirju: Skladba je vseskozi umetna, globokočutna, glasba moderna, izvirna. Tukaj ni nobenih izhajenih potov, vse novo, pristno. V celem delu ni najti nobenega šibkega momenta. Harmonija je zelo zanimiva in poučna. S to skladbo gremo Slovenci lahko pred vsako občinstvo. Ima samo eno napako, da je namreč prekratka, tako v zborih, kakor v solospelih; zlasti medigre, ki večjeje poedine solospelce, bi smele biti daljše. Edino to bi pripomnil, a še to govori za skladbo, ne pa zoper njo, kajti želeli bi, da bi se bil g. Premrl še bolj na široko izgovoril. Tisk in vsa oprema je krasna. Torej? — Mi gremo naprej.

Primorske novice.

Iz Gorice. Ker je pokopališče v Gorici prišlo naravnost v območje laških strelnih jarkov in je zato vedno pod ognjem, so Italijani priredili novo pokopališče v bližini kapucinske cerkve. Tam ležečo Fogarjevo polje so izbrali za to. V uršulinskem samostanu je šola za deklice, ki jo vodijo domače redovne učiteljice.

Šolstvo v goriškem okraju. V goriškem šolskem okraju posluje sedaj še 26 ljudskih šol. Upati je, da se odpro v doglednem času še tri. Premeščene so sledeče učne moči: nadučitelj Rihard Gorjup iz Rihemberga k Murovcem pri Kalu, učitelj Emil Korn iz Ravnice v Kal-Dob, učitelj Franc Pavletič iz Bilj v Lom.

P. Longina Horaka, prijorja usmiljenih bratov v Gorici, ki ga je bila težko ranila italijanska granata, so te dni iz Ljubljane pripeljali na Dunaj v bolnišnico usmiljenih bratov v Leopoldovem mestnem okraju. P. Horak je že precej okreval, more že hoditi, a eno nogo še vedno vleče za seboj. Vendar je vsa nada, da se tudi to izboljša. Potrebna pa bo še ena operacija, ker ima bolnik še nekaj granatnih drobcov v telesu. A preje se mu morajo popolnoma zaceliti sedanje težke rane.

Automobilna zveza Ajdovščina—Postojna je nezadostna. Potnikov veliko, avtomobil samo eden. Dan na dan se dogaja, da morajo potniki ostati na mestu, ker ni v avtomobilu prostora. Posebno hudo zadene to naše vojake, ki prihajajo domov na nekaj dnevnih dopust. Ali bi se ne moglo temu odpomoči?

Iz ruskega ujetništva. G. kadet Josip Filej iz štandreja pri Gorici piše iz ruskega ujetništva. 5. junija t. l. je bil v Bukovini ob besarabski meji ranjen v levo nogo in hkrati tudi od Rusov ujet. Odpeljali so ga v dolgih odmorih v bolnišnico št. 139 v Saratovu ob Volgi. Tu je ostal šest tednov, dokler mu noga ni ozdravela. 24. avgusta je bolnišnico zapustil ter bil prepeljan po enodnevnih vožnjah v parniku po Volgi v Caricin, precej veliko mesto južno od Saratova, ki leži tudi ob Volgi, in sicer tam, kjer tvori pravokotno koleno. Piše, da je Caricina taborišče za ujele častnike. Večina ujetnikov so Poljaki in Čehi; so pa med njimi tudi Hrvati in Rumuni in nekaj Italijanov. Slovenca sta samo dva, on pa še nekdo drugi. V taborišču se imajo precej dobro; vsak dan delajo izprehode v okolico, ki je pa zelo enolična pusta stepta.

Kaj, ali smo Slovenci imuni proti legarju? Tržaška »Edinost« priobčuje: Mestni fizikat je dal napraviti nad vrati onih hiš, kjer je kak slučaj legarja, posebne tablice z napisom, da je vstop v dotično hišo prepovedan radi legarja. Ti napisi so deloma samolaki, de-

loma nemško-laški. Ne samo s stališča narodne doslednosti, ampak v eminentnem interesu našega ljudstva odločno želimo, da se v takih slučajih brez pridržka upošteva tudi naš jezik.

Gospodarska zadruga za goriško okoličje ponovno naznanja, da uraduje v Tacnu pri Ljubljani. Oni, ki še niso dobili plačila za krompir, naj naznanijo svoj naslov, listka ni treba pošiljati. Pišejo naj na naslov: Ivan Mermolja, Tacen pri Ljubljani.

Zahvala. Begunci iz Opatjega sela, Lokvice, Dola, Dobroba in Brestovice, ki se nahajamo krog Kralupa na Češkem, se pristrčno zahvaljujemo prečastitemu gospodu Cirilu Vuga, da nas pride obiskat vsake tri tedne in da zamoremo prejeti svete zakramente. Za njegovo skrb in trud smo mu vsi iz srca hvaležni. Bog mu stotero poplačaj!

Vlagatelj in člani Kmečke hranilnice in posojilnice v Komnu naj se v posojilničnih zadevah obračajo tudi na »Goriško zvezo v Ljubljani, ki prejema in izplačuje denar na račun Kmečke hranilnice in posojilnice v Komnu.

Smrt za domovino. Vojni kurat naznanja, da je Franc Berlot iz Levpe pri Avčah, pešec pri c. kr. črnovojniškem domobrn. pešpolku št. 27, 2. stotnije padel na italijanski fronti pri Medeazzi 9. oktobra in da je pokopan na pokopališču v Mavhinjah.

Posle Hranilnice in posojilnice v Pevmi pri Gorici vrši in vodi do vrnitve normalnih razmer »Goriška zveza«, sedaj v Ljubljani. Dunajska cesta št. 38. Pri njej naj se zglašajo člani in vlagatelji pevmske Hranilnice in posojilnice.

Topla južina za šolsko mladino v Trstu. 16. t. m. se je vršila na tržaškem nametništvu konferenca, kako preskrbeti vsem potrebnim šolskim otrokom v tržaških ljudskih in meščanskih šolah — brez razlike narodnosti — brezplačno toplo južino. Predsedoval je namestnik, navzoče so bile odbornice organizacije za sirotinško skrbstvo, ces. komisar pl. Krekich-Strassoldo, šolski nadzorniki in ravnatelji, zdravniki in drugi poklicani činitelji. Po vsestranski in natančni razpravi so sklenili, poveriti izvršitev tega dobrega dela organizaciji sirotinskih skrbnic, ki je že toliko storila za blagor mladine. Ustanovil se bo poseben odbor, v katerem bodo razen voditeljice omenjene organizacije primarij dr. Escher, dr. Abram, ravnatelj ubožnice Pernar in šolski ravnatelj Bettiol, Brunnlechner, Endler, Nicolao in Vrščaj. Namestnik je obljubil vso svojo pomoč ter bo dal odoboru na razpolago takoj 10.000 K.

S patrono se je težko poškodoval 14letni Goričan Alojzij Markič iz Mirna št. 7, ki služi za pastirja pri Ivanu Kobal, posestniku v Lomu Tolminkem št. 24. Našel je na polju patrono ter nato bečkal vanjo, nakar je eksplodirala ter mu težko poškodovala 4 prste na levi in prva dva na desni roki. Zopet žalosten slučaj mladostne zvedavosti in nepremišljenosti.

Umrli je v Gross-Meiseldorfu Ivan Grbin iz Ližnjana v Istri, star 85 let.

Smrt begunke. Marija Pahor iz Brestovice se je pri delu v opekarni v Fritzensu pri Inomestu ponesrečila in kmalu nato izdihnila. Zapuščala petero otrok, mož pa je v vojaški službi. Pokopana je na tamošnjem pokopališču.

Da se Istri pravočasno zagotovita žveplo in modra galica za l. 1917., se je minole dni istrski deželni poljedelski svet obrnil na c. kr. poljedelsko ministrstvo s prošnjo, da isto že sedaj ukrene potrebno, da dosepe do konca marca 1917, leta v to deželo krog 4500 kvintalov modre galice in 8000 kvintalov žvepla. Tej akciji se je pridružila tudi deželna upravna komisija mejne grofije Istre ter čvrsto podprla prošnjo poljedelskega sveta na imenovanem ministrstvu ter na primorskem nametništvu. Upati je tedaj, da se v bodočem letu ne bodo ponovile tožbe, ki so se čule letos glede zakasnitve pri dobavljanju žvepla in modre galice. — Za predsednika: Gorizutti I. r.

Proti lastnemu življenju. Radi srčnih razočaranj sta si hoteli v Trstu 17. t. m. končati življenje dve ženski: 23letna gosposinja E. F., ul. Ugo Foscolo 26, in 21letna uslužbenka v trgovini s papirjem Morpurgo Selingher & Co. Viljemina L. Obe sta pili karbolno kislino in obe so še živi odpeljali v bolnišnico.

Prešiči iz štajerske za Istro. Prvi del prešičev je nakupila na štajerskem istrska upravna komisija, da povzdigne prešiče v Istri, je došel v Istro in bil razdeljen v občinskem ozemlju Poreča.

Razpisani poštini urad. V področju tržaškega poštnega ravnateljstva je razpisano poštne ekspedienta mesto v Sv. Nedelji pri Labinu (III-1). Prošnje je vložiti v teku treh tednov.

Nad življenjem je obupala 38letna nesrečnica Viktorija Stern v Trstu, ki je bila zadnji čas zaprta v ulici Tigor. V zaporu se je hotela končati ter je v ta namen po-

goltnila lasno iglo in končno črepijo. Pravočasna zdravniška pomoč ji je pa preprečila namen in jo obvarovala nesrečne smrti.

Iz ruskega ujetništva so se oglasili: Tavčar Alojzij, Orbek; Sila Štefan, Povir; Skok Pavel, Povir; Slusel Anton, Sežana; Kocjan Anton, Povir. Vsi se nahajajo blizu Odese.

Smrtna nesreča v Trstu. V tržaški čistilnici riža, ki je sedaj preurejena v mlin za pšenico in turščico, je 17. t. m. ponoči opravljal svojo nadzorovalno službo 46letni poddelovodja Franc Dobrajc. Prišedši v prostor, kjer deluje eden motorjev, se je preveč približal transmisijiskim pasovom, ki so ga zgrabili, potegnili s seboj in strli. Na prvi Dobrajčev krik so prihiteli tovariši, a pomagati niso več mogli. Zmečkan mrtvo truplo so prepeljali v mrtvašnico k sv. Justu.

Dnevne novice.

+ Službena desetletnica. 18. oktobra t. l. je obhajal graški vojni superior msgr. Anton Jaklič desetletnico svojega službovanja kot vodja vojaškega dušnega pastirstva v III. zboru. Z veliko vnemo in ljubeznijo je msgr. Jaklič teh deset let opravljal svojo težavno in odgovornostno polno službo kot vojaški župnik in duhovni svetovalec častnikov in moštva ter podrejene mu vojaške duhovščine. Msgr. Jaklič pa tudi uživa splošno spoštovanje in čislanje ne samo v vojaških, marveč tudi civilnih krogih. Ravno tako tudi cerkvene oblasti in na najvišjem mestu niso prezrli njegovega ter mu podelili zaslužnega priznanja. Rojen je bil msgr. Jaklič 6. januarja 1855. v Dobropolju kot posestnikov sin; gimnazijo je obiskoval v Ljubljani in Novem mestu. Še preden je dovršil srednješolske nauke, je odrinil k vojakom ter služil kot pešec v 17. pešpolku. Po izvežbi je bil prestavljen k sanitetnemu oddelku št. 9 v Trstu. Ondi je služil kot poddesetnik, obenem pa kot eksternist nadaljeval svoje nauke na tržaški gimnaziji, kjer je položil tudi zrelostni izpit. Nato je vstopil v ljubljansko semenišče in bil 24. julija 1882 v mašnika posvečen. Do 1886 je kaplanoval v Metliki, potem pa do leta 1887 na Vrhniku. Od 1. junija 1887 do septembra 1892 je bil vojaški kaplan v Tridentu, do 1902 vojaški kurat v Trstu, kjer je deloval obenem osem let tudi kot učitelj in dušni pastir na pehotni kadetni šoli, za kar mu je vojno ministrstvo 1. novembra 1900 izreklo priznanje. V letu 1902 do leta 1906 je bil Jaklič vojni superior v Zadru, dne 18. oktobra leta 1906 je pa prišel kot vojni superior v Gradec. Leta 1903 je bil imenovan za papeževega tajnega komornika, l. 1908 je prejel viteški križec Franc Jožefovega reda, leta 1909 je bil imenovan za častnega kanonika stolnega kapitlja v Ljubljani in za konzistorijalnega svetnika sekavske škofije. 1. novembra 1914 je bil msgr. Jaklič imenovan za vojnega superiorja I. razreda (čin polkovnika). Monsignoru Jakliču, ki si je pridobil zaslug tudi na književnem polju, naše najskrenejše častitke! Na mu bo dano obhajati še mnogo službenih jubilejev!

Krepka beseda ob pravem času. Moravsko-slezko učiteljsko za versko-nravnih pouk v šolah. Katoliška učiteljska zveza moravsko-slezkih učiteljev je na svojem zborovanju 11. t. m. pod predsedstvom svojega častnega predsednika Kadlčaka sklenila, da se na merodajnih mestih zavzame za to, da se pri bodoči prenosni avstrijskega šolstva z vsem poudarkom poskrbi za versko in nravno vzgojo. Ne-le predpisi naj se glase v verskonravnem duhu, marveč tudi učiteljsko samo mora biti mladini po vseh šolah vzoren zgled. Samo s temeljito in smotreno versko-nravno vzgojo in izobrazbo mladine bo mogoče vzgojiti patriotsko čutečo generacijo, ki bo vselej in vseh okoliščin pripravljena, žrtvovati v besedi in dejanju imetje in kri za domovino in cesarja.

— Odlikovana. Iz št. Petra na Krasu se nam poroča: S signum laudis na traku hrabrostne svetinje sta bila odlikovana gg. nadporočnika Karol Mayer, poveljnik tukajšnje železniško-varovalne stotnije in c. kr. poštini višji oficijal iz Ljubljane, ter Josip Vavruška, prideljen etapnemu poveljstvu šentpeterskem in c. kr. računski svetnik iz Opave. Oba odlikovanca sta zaradi izvanredne ljubeznivosti tudi v civilnih krogih šentpeterskih jako priljubljena. Iskreno častitamo!

— Don Frane Bulić, znani hrvatski učenjak-arheolog je položil ob priliki svoje 70letnice vsoto 25.000 K, iz katere se bodo dajala letna ustanova 1000 K tistim, ki bodo študirali arheologijo. Kajti na polju arheologije in umetnosti manjka delovnih sil ne samo na Hrvatskem, ampak v celi Evropi, še bolj se pa bo občutilo to pomanjkanje po vojski. Pravico do te ustanove imajo absolvirani filozofi, ki so doma iz volilnega okraja Split. Ako pa teh ni, potem imajo pravico do te ustanove absolvirani filozofi iz Dalmacije, končno iz vseh hrvatskih in slovenskih dežel. Prošnje za to ustanovo naj se naslavljaajo na

arheologa don Frane Bulića, Split - Solin, Dalmacija.

— Za namestnika vojaškega poveljnika v Zagrebu je imenovan generalni major Plivelic.

+ Odlikovanja. Častni znak 2. razreda Rdečega križa za vojno dekoracijo je podeljen č. g. župniku Francetu Žvan v Bohinjski Bistrici in majorju g. Franu Petermannu 27. pešpolka.

— Prepovedana je razsvetljava grobov o Vseh svetih tudi na štajerskem.

— Ne obupati, če ne pišejo z Ruskega ujetniki. Znani igralec izobraž. društva v Smartnem pri Litiji vojak Avgust Kokalj že 13 mesecev ni pisal, oziroma ni prišlo nobeno pismo. Sedaj se je oglasil svoji materi v Zagorici pri Litiji. Naslov je: Darifka, Meierhof, gubernija Penza.

— Iz francoskega ujetništva se je oglasil bivši nadučitelj na Premu na Notranjskem Ivan Vadenjal. Bil je ujet v Srbiji, po zmagi je šel čez Albanijo v Italijo na otok Sardinijo, a od tod čez Gibraltar na Francosko. Sedaj biva blizu belgijske meje. Ako mu hoče kdo izmed kolegov pisati, je njegov naslov: Depot de Prisonniers de Guerre du Quai de France. Rouen (Seine-Inférieure) Nr. 3227. Groupe XII.

— Grmenje topov s soške fronte so slišali dne 8. t. m. v Krapini na Hrvatskem. Grmenje topov se sliši tudi v Zagrebu.

— Vojni kurat Ivan Mlakar, črnovojniški pešpolk št. 26, je na južni fronti obolel in se sedaj zdravi v kopeljih Teplitz-Schönanu na Češkem.

— Prvi sneg na Dolenjskem. Po krasnih solnčnih dnevih je dne 16. t. m. popoldan začelo lahko deževati. Proti večeru je nastopila močna nevihta in divjal je močan leden veter. Ponoči je zapadel sneg, kateri je pokrival gorovje precej nizko v dolino.

— Sneg je padel 16. t. m. v Zagrebu in na Slemenu. V Zagrebu se je hitro raztopil, a ostal je na Slemenu. Tudi v Ljubljani smo ga ponoči imeli. Gorenjske gore so bile jutraj pobejljene.

— Oddaja vojne kave. Centrala za vojno kavo razdeljuje vojno kavo potom treh strokovnih zvez v Trstu, na Dunaju in v Pragi. Navedene tri strokovne zveze dobavljajo kavo grosistom za kavo. Grosisti oddajajo kavo trgovcem na drobno. Na ta način se vrši enakomerna razdelitev kave po celi monarhiji. Detaljni trgovci nimajo storiti drugo, kakor da se obračajo na svoje dosedanje grosiste. Pri grosistih zvedo tudi natančne pogoje, pod katerimi se dodeljuje vladna kava.

— Črne koze so se pojavile v zagrebškem semenišču. Zbolelo je več klerikov. Zaradi tega je semenišče zaprto.

— Smrtni padec. Tesar Matija Pevše v Hrastniku je te dni pri popraviljanju apnene peči v tamošnji kemični tovarni padel tako nesrečno, da mu je počila lobanja ter je ostal na mestu mrtve.

— Potres so čutili dne 10. t. m. v Sarajevu, ki pa ni povzročil nobene škode. To je v zadnjih desetih dneh že drugi potres.

— Čaj. Za prevoz čaja je potrebno posebno dovoljenje.

— Padel je na italijanski fronti predmojster nekega havbičnega polka Josip Hreščak, zadet od sovražne granate.

— Najdel se je v Kamniški Bistrici zlat dubleščipalnik na nekem mestu, ki ne leži ob poti. Dobi se pri gozd. mojstru meščanske korporacije g. Juliju Zentner v Kamniku.

— Ustanova za obrtnike. S I. semestrom šolskega leta 1916/17 se podeli II. mesto za učenje na c. kr. tehnološnem obrtnem muzeju na Dunaju določena ustanova Janeza Mlakarja v letnem znesku 464 kron. Pravico do te ustanove imajo pripravljajoči se ali pa že samostojni ljubljanski obrtniki, ki so rojeni Kranjci in nemškega jezika toliko zmožni, da morejo slediti pouku.

— Cenejše meso za revnejše prebivalstvo bodo od 22. t. m. dalje sekali vsako nedeljo v Skobernetovi mesnici v Celju. Meso se bo prodajalo proti izkaznicam, ki jih izdaje magistrat, po 4 K kilogram.

— Mesto venca na grob dr. Rudolfa Repiča je darovalo društvo zdravnikov na Kranjskem 20 K v Bleiweisov sklad za onemogle člane društva.

Ljubljanske novice.

Ij Ne režite sami krušne izkaznice. Galsom nove preureditve prodaje moke, odredil je mestni magistrat, da naj stranke, ki hočejo kupiti moko, odrežejo od krušne izkaznice ves spodnji del, ki je določen za moko. Od te cele močne izkaznice odreže trgovci sam pri oddaji moke prvi krušni teden desnih deset odrezkov, drugi krušni teden pa levih deset odrezkov. Spodnji del, ki je določen za moko, je pa le te-

daj veljaven, ako se vseh dvanajst močnih odrezkov drži skupaj s srednjim delom, na kojem je natisnjena rdeča tekoča številka štampilja okraja in pt številka tedna, za kojega je določena izkaznica. Ker pa stranke režejo in trgajo močne odrezke poljubno in ker prodajalec moke ne sme oddati moke, ako ne vidi rdeče zaporedne številke, in črne številke, ki označuje teden, za kojega velja krušna izkaznica ter pečat okraja, se stranke opozarjajo, da kdor ne zna pravilno izrezati cel spodnji del, naj pride k trgovcu po moko le s celimi neizrezanimi krušnimi izkaznicami, ker sicer trgovci ne more in ne sme oddajati moke.

Ij Nakazovanje moke trgovcem. Trgovcem se bode nakazala moka v soboto dne 21. t. m. ob 8. jutraj v mestni posvetovalnici.

Ij Prodaja moke strankam se bode pravočasno objavila.

Ij Umrli so v Ljubljani: Katarina Berčič, nadsprevednikova hči, 5 let in pol. — Lorenzo Raimondo, laški desetnik, vojni ujetnik. — Vincenzo La Terra, laški pešec, vojni ujetnik. — Alberto Cavalletto, laški pešec, vojni ujetnik. — Marija Rožnik, hiralnica, 79 let. — Matija Zwickel, črnovojniški pešec. — Josip Filipič, užitarjev sin, 46 let.

Ij Iz ruskega ujetništva se je oglasil enoletni prostovoljec Albert Štrunkelj, abiturijent c. kr. ljublj. učiteljskega. Ujeli so ga v noči na 13. avgust t. l. in zdaj se živ in zdrav nahaja v Piskovu (jugozapadno od Petrograda).

Ij Našel se je bankovec za 20 K. Dobi se pri Marijanci Dolenc, Cerkvena ul. 21.

Ij Najdena je denarnica z manjšo vsoto denarja in listkom od g. Černeta v po pravi se nahajajoči prstan. Dobi se v Florijanski ulici št. 11, I. nadstropje.

Ij Več krepkih delavcev ali delavk se sprejme proti dobremu plačilu pri mestni aprovizaciji v skladišču pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Sprejemajo se vsak dan.

Razne novice.

— Nov nuncij v Nemčiji. »Vossische Zeitung« poroča iz vatikanskih krogov, da v Monakovo ne pride za nuncija monsignor Pacelli, ampak monsignor Aversa.

— Nič tobaka mladini. Z Dunaja prihaja vest, da bo tobačna uprava v kratkem izdala razglas, s katerim bo prepovedala vsem trafikantom prodajati tobak, cigare in cigarete osebam pod 16. leti. Vsem drugim smejo prodati na dan samo po eno smodko.

Za opustitev razsvetljave na grobeh. Ogrski listi poročajo iz Esstergoma, da se je v soboto ondi sešel stolni kapitelj pod predsedstvom kardinala kneza in primasa in sklenil izdati vernikom poziv, naj iz ozirov na pomanjkanje svečavnih snovi opuste razsvetljene grobov na Vse svete. Ravnotako se bo odredilo, naj pri tihih sv. mašah gore največ po dve sveči, pri petih pa kvečemu štiri.

Od koristi do ministrskega predsednika. Avstralski ministrski predsednik Hughes, ki je nedavno po Angleškem in Francoskem nastopal kot vnet pristaš boja proti barbarstvu, je bil v svoji mladosti gledališki igralec. Še pred malo leti je nastopal v gledališču v Sydneyu kot član zboru v operi »Henrik V.« Na to ga je nedavno spomnil neki častnik. Hughes je namreč sedel v restavraciji in si ubijal glavo, od kod mu je znan častnik, ki je sedel poleg njega. Končno vpraša častnika: »Oprostite ali se nisva že nekoč videla?« »Vsekakor ekselencen«, odgovori smehljaje častnik, »in sicer je bilo to l. 1414!« Minister se je zavzel, a častnik je nadaljeval: »Eh, kaj se ne spominjate več? Saj sva se vendar oba udeležila bitke pri Azincourtu — vsekakor samo pri vprizoritvi na odru sydneyškega gledališča.«

To so milijonarji. V Sobotici na Ogrskem so aretirali milijonarja in veleprekajevalca Novaka, katerega je ovadil odpušeni vajenec, da je porabljal meso crknjenih in bolnih prešičev in prodajal po vojnih cenah. Novak si je bil preskrbel potvornost stampiljo živinozdravnika in si sam delal potrdila o dobroti mesa. Na ta način si je Novak tudi prihranil veliko užitniškega davka. Čednega milijonarja so zaprli.

Na Bavarsko pti hodijo Solnograščani. Na Solnograškem prodajajo pivo po 44 do 1 K vrček, na Bavarskem pa stane pol litra piva 26 vinarjev. Solnograščani jo torej radi udarijo čez mejo na pivo.

Književnosti.

»Čas«. Znanstvena revija »Leonove družbe«. Letnik X. Zvezek 5. — Vsebina: Članki: P. Mariofil Holecček, Delo nasprotnikov krščanstva. — Dr. P. Gvido Rant, Poganstvo in prvotna religija. — Ivan Grafenauer, Drobeci iz starejše kulturne in slovstvene zgodovine: 1. Slovensko uradovanje v preteklih stoletjih. 2. Ali je razsojal koroški vojvoda kot vrhovni lovski

mojster na cesarskem dvoru v slovenskem jeziku? 3. Hipolitov in Paglovčev prevod Tomaža Kempčana. — Dr. Aleš Ušeničnik, Leposlovje in leposlovna kritika. — Obzorik: Verstvo in kultura. — Kultura. — Pedagogika. — Zapiski. — Glasnik »Leonove družbe«. — »Čas« izhaja kot mesečnik. List je ena izmed rednih letnih publikacij »Leonove družbe«. Letnina za »Čas« in druge publikacije L. D. znaša 6 K. Pošilja naj se na naslov: »Leonova družba« v Ljubljani. Uprava »Leonove družbe«, Ljubljana, Katoliška bukvarna (stolno župnišče) I. nadstropje (oddelek za učila).

Slovenska stenografija. Priredil Fr. Novak, c. kr. gimn. profesor. I. del: Korepondenčna pisma. Cena 4 K 20 vin. Založila Katoliška bukvarna v Ljubljani. Za znanje stenografije (tesnopisa ali brzopisa) se kaže med Slovenci, ki smo kljub našim skromnim razmeram vsled lastne marljivosti in spretnosti zavzeli že visoko stopnjo kulture in samostojnosti, vedno večja potreba in zanimanje; zato je bila ta knjiga, odkar je bil drugi natis razprodan, najbolj pogrešana slovenska knjiga. Danes imamo pred seboj tretji natis te izvrstne knjige. Neutrudni gospod avtor, kateremu se imamo Slovenci za umetnost lastne stenografije zahvaliti, bo izdal v kratkem novo knjižico, ki nam bo nudila okrajšave korespondenčnega pisma.

Gospodarstvo.

— **Kam izginjajo kmetije na Štajerskem?** Štajerski deželni statistični urad je izdal zanimivo poročilo, kako izginjajo štajerske kmetije. Zemljo kupujejo bogatini, da si napravijo ali povečajo svoja lovišča, ali pa jo razkosavajo spekulanti. V zadnjih desetih letih so na Zgornjem Štajerskem kupili 196 kmetij s 11.832 ha površine za lovišča, v Srednji in Spodnji Štajerski pa razkosali 907 kmetij, ki so merile 14.495 ha. Kmečka zemlja se je v teh letih na Zgor. Štajerskem zmanjšala za 7-91 odstotkov, na Srednjem Štajerskem za 3-61 odst. Dosedaj se je na Štajerskem prodalo kmečke zemlje nekmetovalcem 55.103 ha, to je 3252 kmetij, in sicer na Zgornjem Štajerskem 585 s 23.355 ha, na Srednjem Štajerskem 1716 s 20.117 ha in na Spod. Štajerskem 957 s 11.631 ha. Na Spodnjem Štajerskem se je ta proces zadnja leta nekoliko ustavil. — Spis priporočamo slovenskim politikom in narodnim gospodarjem.

— **Letošnja vinska letina in vinske cene na Kranjskem.** Pod tem naslovom piše v »Slov. trg. Vestniku« g. B. Skalicky: Letošnja vinska letina je glede kvalitete in kvantitete na Kranjskem srednja. Vina se je pridelalo v splošnem približno toliko kot lani. Na Vipavskem ga je sicer manj kot lani, na Dolenjskem mestoma več, mestoma pa tudi nekaj manj kot lani. Vzrok temu je dolgotrajna suša, grozдна plesnoba in tudi — ne v mali meri — pomanjkanje delavnih moči in pomanjkanje žvepla. V splošnem smo pa lahko na Kranjskem z vinsko letino zadovoljni, posebno če primerjamo druge dežele, zlasti pa Nižje Avstrijsko. Medtem ko so se naši vinogradniki po nasvetu podpisanega pomagali z galunom, so škropili na Nižje Avstrijskem s samo galico in ker te ni bilo, so škropili premalo. Ob vlažnem vremenu je nastopila peronospora in je letino uničila. Na Kranjskem se je porabilo 11 vagonov galuna mesto enake množine galice in že s tem se je vinogradnikom prihranilo nad 3/4 milijonov kron. Poleg tega se pa je dosegel popoln uspeh pri škropljenju vinogradov. Tudi na Ogrskem ni situacija posebno dobra. Po večini so uradna poročila iz raznih komitatov prav klaverna. Gotovo je tedaj, da je letos vina razmeroma malo in da bo njegova cena zelo narasla. Na Ogrskem in drugod znaša cena novemu vinu že danes od 1 K 30 v. do 1 K 80 v. za liter. Če bo šlo tako naprej, tedaj zna vino doseči tako ceno, da ne bo navadnemu občanu sploh dostopno in ker tudi piva ne bo dobiti, zmanjkalo bo potrebnih okrepcil. Pogostoma se slišijo pritožbe, da vinogradniki vinske cene močno pretirajo. To je tudi deloma resnica, ampak po večini so visoki cen vina krivi kupovalci sami in sicer v prvi vrsti tako zvani »vojni liferanti«. Podpisaniemu je znan n. pr. sledeči slučaj: Glede cen novega vina so bili pred trgatvijo vinogradniki na Dolenjskem še neorientirani. Govorilo se je, da bo novo vino po 1 K 20 v. in višje. Tu pride v neki znan vinski kraj na Dolenjskem »vojni liferant« in da razglasiti, da kupi vsako množino starega vina ne glede na kvaliteto po 1 K 60 v. liter. Če se bodo taki slučajji ponavljali, kar je pri splošnem pomanjkanju vina mogoče, se lahko zgodi, da doseže vino zelo pretirano ceno. Zato je verjetno, da bo posega oblast z določitvijo najvišjih cen za vino vmes, kakor se je zgodilo že na Tirolskem in v Istri. G. Skalicky se izraža za določitev najvišjih cen času in situaciji primerno.

— **Petrolej na Solnograškem.** Dr. M. Silberberg z Dunaja je dobil dovoljenje, da

izvrta v Lengfeldenu na Solnograškem petrolejne vrelce. Pripravljalna dela so že v tiru.

Cena jabolka. Na Nemškem je določila vlada najvišje cene za jabolka, in sicer 12—17 fenigov za funt. Samo najlepša jabolka so izključena iz te cene.

— **Pridobinski vpisniki** (registri) za 1. 1916, obsegajoči pripadnike davčnih družb I. in II. razreda »okraj trgovske zbornice ljubljanske« in pripadniki davčnih II. in IV. razreda v prireditvenem okraju mesto Ljubljana so razgrnjeni od 15. do 29. oktobra 1916 v navadnih uradnih urah pri c. kr. davčni administraciji, Breg 6/II., vrata 5 na vpogled vsakemu legitimovanemu pridobinskemu zavezanec.

»Katerne pravne zahteve na preskrbninske prejemke imajo vojni invalidi in vojni zapuščenici v Avstriji.« Sestavil dr. Edmund Puecher. Izdala »Primorska deželna komisija za domov prihajajoče vojne v Trstu«. Pod tem naslovom je te dni izšla v Trstu 20 strani obsegajoča brošura, ki bo našim invalidom dobro služila. Škoda, da je slovenski prevod zelo trd in pomanjkljiv.

Pogrešane družine s Primorskega.

Iščem družino Pavlin, gostilna, trg sv. Roka, št. 6, Gorica, in g. Stua, c. kr. oficijala v Gorici, št. Peterska ulica 62. Pojasnila prosi Josip Lupin, uradnik, Hermand, Papičgyar, Nord-Ungarn. — Iščem očeta Jožefa in mater Ano Bric, in mojo ženo Leopoldino Bric iz Dornberga (Tabor) št. 61, katerih sedanje bivališče mi ni znano. Dotični iskani naj pošljejo svoj sedanji naslov na Andreja Bric, k. k. Bau-Kompagnie 3, Ldw. 2. — Kje se nahaja kuracija Bilje pri Gorici? Pojasnila prosi Furlan Metod, železničar iz Volčjedrge. — Iščem svoje stariše Andreja Beltram in Terezijo rojeno Pičulin iz Bukovice št. 37 pri Gorici. Pojasnila prosi soproga železničarja Metoda Furlan, Antonija roj. Beltram, Nova vas 109, p. Jesenice, Gorenjsko. — Kdo kaj ve, kje se nahaja Leopolda Abram iz Škrbine na Krasu; prosi se, naj naznani na naslov: Franc Pavlica, k. u. k. 6. Marsch-Komp., 4. Fs. A. R., Marinefeldpostamt, Pulj. — Jakob Mavšič, begunec iz Lokvice, išče svojega očeta Franca Mavšič in maehe, bivaajočo pred italijansko vojsko v Mirnu pri Grabcu. — Iščem svoje stariše Jakoba in Ano, brata Vincenca in sestro Filomeno Nikolavčič, doma iz Gornjega Cerovega št. 18. Pojasnila prosi Karol Nikolavčič, Träger-Komp. VI. B. H. 3, Expositur. — Okretič Matija iz Kostanjevice št. 143 želi vedeti o svojih Alojza, Karla in Elizabete Okretič; kdor ve o njih, naj sporoči na naslov: Okretič Matija, k. u. k. Geniedirektion 3/B. — Družina Jazbec, prej bivaajoča v Komnu št. 97, je sedaj v begunskem taborišču k. u. k. Lager-Barake Nr. 3 Groß-Rabenstein, Nieder-Österreich, Steinklamm; komur je drago dati nam sporočilo, kje se nahajajo naši znanici. — Išče se družina Gomizel, občina Skopo in Krajna vas št. 3 s Krasa pri Sežani v begunstvu; moja soproga je Franciška, Gomizel Ivan, Bahnhof-Kommando, Graz. — Ana Marega išče svojo sestro Marijo Zlogar s šestimi otroci, stanujočo na Banjšicah pri Sv. Duhu št. 105. Prosim, ako je kateremu kaj znano o njej, naj sporoči na naslov: Ana Marega, Post Friedland a. D. Mohra, Keth. Vereinshaus, Mähren. — Išče se Josip Saunig iz Bilje, trgovec dvokoles in šivalnih strojev; trgovino je imel v hiši trgovca Vrzana v Gospodski ulici v Gorici. Bil je v Gorici še v sredo zjutraj, t. j. 9. avgusta, išče ga njegova žena in stariši, nahajajoči se v Unter-Siebenbrunn, N.-Ö.

Poslani naslov.

Alojzija Jug, doma iz Solkana, naznanja svojemu možu Josipu Jugu, da je s svojimi tremi otroci v Drösiingu na Spodnje-Avstrijskem.

Potrtim srcem naznanjamo vsem sorodnikom in znanec, da je naš ljubljani sin, brat, bratranec, nečak

Karl Huber

iz Bovca

dne 11. oktobra ob 4. uri popoldne po kratki in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, v vojaški bolnišnici v Mariboru v 25. letu starosti mirno v Gospodu zaspal. Pogreb je bil dne 13. oktobra ob 3. uri popoldne.

Sv. maše za pokojnika se bodo darovale na Bledu.

Casten mu spomin!

Rečica pri Bledu, dne 17. oktobra 1916.

Žalujoča ostala družina
Huber.

2472

Knjigarna J. ŠTOKA, Trst, ulica Molino piccolo 19 kupi takoj več novih ali tudi rabljenih izvodov 2473

Volc: Knjigovodstvo
za dvorazredne trgovske šole.

Prodaja se v Pulju v Istri na lepem prostoru

stavbišče

2474

v izmeri 14.000 m² po 5 K za m², drugo stavbišče v izmeri 3000 m² po 6 K za m². Obe stavbišči sta oddaljeni samo 1/2 ure od središča mesta. Ponudbe sprejema Jos p Kovačič, Pulj, ul. Cerere 125.

Velika množina več vrst

namiznih jabolk

je naprodaj pri Franc Bizjaku
p. d. Jan, Vižmarje 22 nad Ljubljano. 2466

Prodaja se skoro novo moško

„Waffenrad“ pri Aloj. Bernardi, Cesta na Rudolf. žel. 7, I. nadst. 2467

Sprejme se v trgovino v Ljubljani

učenec

iz boljše hiše. Kje, pove uprava lista.

Ženitna ponudba!

Udovec z otroci, posestnik in restavrat v prometnem kraju na Kranjskem z dopoljenim 50 letom, išče svrhu ženitve ženo. Želi dobro gospodinjstvo, vajeno gostilniške obrti in gospodinjstva, staro od 30—40 let s primernim premoženjem, dekle ali udovo brez otrok. Resne ponudbe s sliko in napovedbo razmer na upravnishvo Slovenca pod šifro 1916—2465

Prodaja se dobro ohranjeno

s staro pnevmatiko in en sedež posebej. Naslov prodajalca pove uprava „Slovenca“ pod št. 2476

Prazne vreče

vsake vrste in v vsaki množini kupi in plača po najvišjih cenah trgovska firma J. KUŠLAN, Kranj, Gorenjsko. — Istotam se kupujejo po najvišjih dnevni cenah

suhe gobe.

2383

Zamaške

nove in stare kupi vsako množino tvrdka JELAČIN & Ko. Ljubljana ljubljanska industrija probkovih zamaškov.

Orehov les

v hlohlih,

Kostanjev les

v polenih in hlohlih

2407

kupim

vsako vagonsko množino po najvišji dnevni ceni. J. POGAČNIK, Ljubljana, Marije Terezije cesta 13.

z obokanimi kleti, enim oralom rodovitnega vinograda, tik večje farne cerkve, lep razgled, primerna za gostilno, trgovino z vinom itd., brez konkur. se prodaja za 12.000 K na Staj. Naslov pri upravi t. l. pod št. 2461.

2475

Razpis.

Deželni odbor kranjski razpisuje službo

okrožnega zdravnika

za zdravstveno okrožje Višnjagora. St službo je združena letna plača 1400 K, aktivitetna doklada letnih 200 K in pravica do dveh v pokojnino vstetih starostnih doklad po 100 K.

Prosilci za to službo naj pošljejo svoje prošnje kranjskemu deželnemu odboru

do 15. novembra 1916

in jim prilože dokazila o starosti, upravičenju do izvrševanja zdravniške prakse, avstrijskem državljanstvu, fizični sposobnosti, npravnosti, dosedanjem službovanju ter o znanju slovenskega in nemškega jezika.

Deželni odbor kranjski,

v Ljubljani, dne 17. oktobra 1916.

Begunci iz Ivanjigrada pri Komnu!

Franciška Stepančič išče svojega moža Ivana Stepančiča. Kdor kaj ve se prosi, da sporoči to ženi, ki se nahaja sedaj z družino v Podlogu, pošta: Velike Lasce, Dol.

2443

Vrtnar se išče,

ki bi bil zmožen voditi večjo vrtnarijo v Ljubljani. Treba je položiti nekaj kavicje. Pismene ponudbe na upravništvo „Slovenca“ pod šifro 279 S. W.

Sprejme se

učenec

v trgovino z mešanim blagom, sin poštenih starišev s primerno šolsko izobrazbo. — Kje pove uprava lista pod št. 2467.

Poštna upraviteljica

v prijetnem kraju na Dolenjskem, bi iz rodbinskih ozirov rada menjala svoje meto s kakim drugim bližje Ljubljane oz. bližje železnice. — Eventuelne ponudbe naj se pošljejo pod naslovom Menjava na upravništvo tega lista. 2468

Barhente - flanele

baržun, blago za obleke cefir

itd. pošilja

Jaroslav Marek,

tkalnica, v Bistri pri Novem mestu ob Metavi, Češko. —

2353 20 m barhenta — ostanke za 72 K
20 „ flanele — „ „ 62 K
20 „ cefira, blaga za obleke 56 K
Od ostankov se vzorci ne pošiljajo.

Objava.

2456

Županstvo Komensko na Krasu, sedaj s sedežem v Sežani, naroča svojim občanarjem, ki so sedaj razkropljeni po svetu, da vsaka družina brez odloga naznani istemu svoje sedanje bivališče. Ta evidenca bo služila v občo korist, osobito pa še, da se bodo mogle vojakom, ki se nahajajo na bojnem polju itd., in ne vedo, kje da se njih družine nahajajo, podajati informacije.

Prosim, oglejte si predležeče oblike nog, in ne bodete prišli težko do prepričanja, da oblika čevlja ne sme biti poljubna, temveč obliki noge popolnoma prilagojena. Človeške noge niso vse enake oblike, vsaka noga ima svoje posebnosti, in te posebnosti upoštevati je dolžnost vsakega izkušen, veččaka.

Poskusite pri:

2472

Fran Szantner

specialist za ortopedična in anatomska obuvla

Ljubljana, Selenburgova ul. 4.